

KAFKASYA

KÜLTÜREL DERGİ
3 AYDA BİR ÇIKAR

YIL : 7 SAYI : 28 CİLT : 7 EYLÜL . EKİM - KASIM 1970

İÇİNDEKİLER

Yeniden Uyarmalar

İ. AYDEMİR

Kuzey Kafkas Mücadelesine
Katılan Türkiye Çerkesleri

DR. V. GÜSAR

Şuayey'in Tatraşla karşılaşması

B. BATIRHAN

Çerkes Ata Sözlere

İNALIPA

Adigeler (Şiir)

T. BEMİRZA

Biz Bize

İ. AYDEMİR

Eursa Kafkas Derneğinden
gelen yazı

Kara Dünya (Şiir)

B. E. KARABAĞ

Ata Sözlereimizin Kaynağı

Sergimizi Gezerken

Çerkeslerin Problemleri

U. DİPŞOV

Tazadanın Kurnazlığı (Hikâye)

T. SEMİRZA

Dimitri Gulya

T. HAÇİM

Bağışlar

Asılı Koypliz

M. KARMOKUE

M. Nami Yegvaş

DR. V. GÜSAR

Gürcü Ata Sözlere

T. ZURAB

Aktüalite

niz. Bizim bu hususlarda ayrıca uğraşacak vaktimiz yeterli değil. Bu işi niçin başka bir tanıdığınıza yaptırmıyorsunuz, Aslında bunda çekinilecek hiç birşey görmüyoruz.

ESKİŞEHİR'DEN K. İLDAR: Çerkesler Kafkasyanın yerli halkıdır. Tip ve gelenek görenek bakımından olduğu kadar dil bakımından dabahsettiğiniz milletlerle ilgileri yoktur. Bu konuda Türkçe yayınlanmış eserler yeterli olmadığı gibi, yazılanlarda çeşitli art düşüncelerle yazılmıştır. Yabancı eserleri izlemeniz lazımdır.

SAMSUN'DAN H. DUMAN: Türkiyedeki Çerkeslerin nüfusu 58.000 nin pek çok üstündedir. Samsun'da 80 den fazla Çerkes köyü mevcuttur.

Yalnız 1864 büyük Kafkas göç hareketinde 1 milyon 200 bin Çerkesin Osmanlı İmparatorluğu topraklarına göç ettikleri ve ozaman Osmanlı İmparatorluğunun nüfusunun 22 milyon olduğu düşünülürse bugünkü Çerkes nüfusu hakkında bir sonuç çıkarmak pek zor değildir.

Türkiye'deki istatistikler hiçbir zaman yeterli olamdağı gibi ne yazıkki demokratik düzene girildiğı bir hayli zamandanberi bu gibi çalışmalar hâlâ çeşitli art düşüncelerle amacından uzaklaştırılmaktadır.

Kafkasya kültürel dergisinin bu konuda yaptığı araştırma ve inceleme henüz tamamlanmamıştır. 45 ilde yaptığımız inceleme ve araştırmalara göre Çerkes boy-ları arasında Türkiyede en çok Abzah (Abedzah, sonra sırasıyla Şapsuğ, Kabardey, Vubuh, (Abhaz) vb. gelmektedir.

AFYON'DAN A. L: Mektubunuzu dikkatle okuduk. Karşılaştığımız duruma bakıp üzüntü ve ümitsizliğe kapılmayınız. Çerkeslerin Gürcüleri ayırmış olma durumu İleriye göremiyen dar görüşlü kişilere mahsustur. Yoksa her aklı başında Çerkes ve Gürcü tarihte Çerkes Gürcü kardeşliğinin örneklerini bilir ve bunun devamının gerekliliğine samimiyetle inanır. Gürcüler ve Çerkesler ortaklaşa tarih, kültür ve kaderleri olan iki millettir. Aramızda öyle sakat görüşlü kimseler vardır ki değil Çerkes - Gürcü ayırımı; Çerkesler arasında bile Abaza, Şapsuğ, Kaberdey, beylik, kölelik gibi ayrıncı ve yıkıcı politika izlemekten geri durmamaktadırlar. Fakat biz bunların hepsinin karşısında tam bir birlik ve beraberlik içerisinde çalışan ve çalışmaya azimli kişiler olarak varlığımızı devam ettirmeğe kararlıyız. Sizin de aynı şekilde bizi myanımızda olacağınızdan eminiz.

EURSADAN E. M.: Bahsettiğiniz derneğin yöneticileri bizce aklı başında ve tanıdığımız değerli kimselerdir. Folklor ekibinin sırf müşteri celbetmek amacıyla sokaklarda, hele plajlarda milli eibiselerle kız ve erkek gençlerimizi oynatmaları çok yanlış bir harekettir. Böyle bir şeye biz ithimal veremiyoruz. Bizim gelenek ve göreneklerimiz böyle bir durumu hoş karşılamaz. Yöneticiler buna müsaade etmişlerse bile ekip eimanları gençlerin aileleri nasıl müsaade eder Bu durumu bir kerede ilgili dernek yöneticileriyle konuşsanız daha uygun olur. Hassasiyetinizin memnun olduk teşekkür ederiz.

HALUJ GECESİ

23 Mayıs 1970 cumartesi günü akşamı İstanbul Kafkas kültür ve yardımlaşma derneği binasında Dernek tarafından tertiplenen ve hemşeri hanımlarımız tarafından hazırlanan HALUJ GECESİ pek güzel geçmiş hep bir arada yemek yenilmiştir. Hanımların çeşitli şekillerde yaptıkları bu yemekli yaşayış bir çok hemşerilerimizin ilgisini çekmiş ve tebrik edilmişlerdir. Bu milli yemeklerin ara sıra hatırlatılması çok güzel karşılanmıştır.

Sahip ve sorumlu yayın Müdürü

İZZET AYDEMİR

Yönetim Merkezi:

**Bahçelievler, Emek Mahallesi,
75. cı Sokak No.: 61 D: 5
Ankara**

★

Dizildiğı ve Basıldığı yer

NAM Matbaası

ABONE TARİFESİ

Yıllık Abonesi : 14 TL.

Yabancı Memleketler : 50 TL.

İLAN TARİFESİ :

Dergimizde yayınlanacak ilanların
Tam Sayfası 1000, Yarım Sayfası
500 TL. dir.

★

Gönderilen yazılar ve resimler
basılsın veya basılmasın iade
olunmaz.

Yayın Komitesi gönderilen yazılarda
gerekli düzeltmeleri yapmayı
yetkilidir.

Dergide basılan tercüme yazılardan
doğacak her türlü sorumluluk
çevirene aittir.

Dergide yayınlanan yazılar kaynak
gösterilmek şartıyla başka yerde
yayınlanabilir.

Yeniden Uyarmalar

İzzet AYDEMİR

Dergimizde bundan önce Türkiye'deki ve dolayısıyla muhacretteki Çerkeslerin durumlarını ve bu topluluğun geleceği hakkındaki düşüncelerimizi belirtmeğe çalışmış, herşeyden önce Çerkes'yadeki kardeş'lerimizle kurulan ilişkilerin sıklaştırılmasını, milli benliğin yitirilmemesi için büyük kültürel çabalar gösterilmesinin gerekliliğini savunmuştuk. Bu çalışmaların yapılabilmesi için Çerkeslerin bol bulunduğu bölgelerde kurulan Kafkas dernek'lerimize büyük sorumluluklar düşmektedir. Kafkasya dergimiz aracılığı ile getirilen alfabeler ve kitaplar büyük faydalar sağ'lamış şu anda gençlerimiz kendi yazılarıyla ve dilleriyle okuyup yazmayı öğrenmişlerdir. Öyle ki Türkiye içerisinde dahi birçok hemşehrimiz aralarında Çerkesçe mektuplaşmaktadırlar. Ayrıca Çerkes'yaye kişisel geziler yapılmaya başlanmış ve bu geziler yakın bir gelecekte gurup'ar halinde yapılma yoluna girmiştir. Bütün bu yapılan işler bizlerin geleceğimiz hakkında beslediğimiz ümitleri kuvvetlendirir niteliktedir. Ancak bir de çalışmalarımızın yani sıra sürdürülen olumsuz yönde ki çalışmaları gözden uzak tutmamak zorundayız. Şöyle ki :

1 — Son zamanlarda milli benliğin korunması ve bu yolda çalışmalar yapılması gerekliliğini savunan kalbur üstü aydınlarımız amaç ve tutumları bizce bilinen kişi ve kuruluşlarca (yabancı ideolojilere hizmet eden, kişisel çıkarlarını gözeten, çeşitli siyasi partilere bağlı...Vs.) yıpratılmak istenmektedirler. Ne yazık ki aramızda çeşitli art düşünceleri olan ve bu düşüncelerini açığa vurmadan sözde kafaşlık çalışmalarına katılmış gibi görünen kimselerin varlığını kabul etmek zorundayız. Fakat bunlar zamanla bu toplumun dışında bırakılacaklardır. Sağduyu sahibi hemşehri'lerimiz elbette bunlar anlayacaklardır. Daha önceleri de bu hususlara değinmiştik, gerçek idealistler idealleri yo'unda çaba sarfederken bu tür oyunlara her zaman göyüs germeği daha önceden göze almış olmalıdırlar. B.z gerçek idealist hemşehrilerimizden yılmadan, yorulmadan yollarına devam etmelerini bekliyoruz.

2 — Ötedenberi sürdürülmekte olan ve bizleri kutsal davamızı bir kenara iterek Panislamist, Panturanist pota içerisinde eritmeği amaç edinen çalışmalara bir yenisi daha eklenmiş bulunuyor. Bölücülük.. Ne yazık ki birçok defalara uyarılmalarına, tuttukları yolun bizleri birbirimize düşürmekten başka birşeye yaramıyacağı kendilerine anlatılmasına rağmen sırf kişisel tutku'arı nedeniyle bazı kimseler yeni tertipler peşindedirler. Türkiye'de sayıları pek az olan Çerkeslerin bir kolu, her zamandan daha faz'a birbirimizle birlik içerisinde yaşamamızın gerektiği bir anda yeni dernekler kurma yoluna girmişlerdir. Gerçi bu tür çabalar bir arpa boyu kadar dahi yol almamaya mahkumdur. Fakat biz bu konuda canımızın, kanımızın bir parçası olan bu kadesler'mizi, hiçbir zaman kendimizden ayrı görmediğimizi, onların da bu tip bölücü ve ayrımcı çalışmalara katılmayacaklarından emin bulunduğumuzu belirtmek istedik. Evet karakterimizin gereği aramızda bazı anlaşmazlıklar, kırgınlıklar, olabilir ama bu hiçbir zaman toplumdan ayrılıp yeni dernekler kurma yoluna gitmeği gerektirmez. Eğer dediği olmadığı diye her Çerkes «Ben Abazayım, ben Şapsuğum, Ben Kaberdeyim» diye bir dernek kurmaya kalkarsa bizim bir toplum olarak yaşamamızın nedeni kal-

maz. Dertlerimizi yine bu kurulu düzen içerisinde, kafa, kafaya vererek hal yoluna sokmak zorunluğundayız. Ani fevranlarla dernek kurma yolu bir kurtuluş çaresi değildir. En büyük güvencimiz etrafımızda sağ'am karakterli, milli davayı benimsemiş her kabileden kardeşler'mizin bulunmasıdır. Tekrar edelim şu anda her zamankinden daha çok birlik içerisinde bulunmak zorunluğundayız.

3 — Birçok kereler üstü kapalı bir şekilde bu konuya değindik, Gene'likle Uzun yayla ve batı Anadolu'da (Balıkesir, Gönen Manyas vb.) Çerkeslerin çok bulunduğu yerlerde halâ (beylik - kölelik gibi) bizi birbirimizden ayıran. Ana vatanımız Kafkasyayı terkedişimiz'in başlıca nedenlerinden olan kötü bir illetin sürdürülmekte olduğunun üzülenek öğrendik. Biz ne kadar cahil kişileriz ki yirminci asırda halâ bu gibi batıl şeylerle uğraşıyoruz Şunu bir kere daha belirtmek isteriz ki Çerkeslerde herkesin anladığı anlamda bir kölelik sistemi yoktur. Vaktiyle kabileler arası savaşta birbirine üstün gelen; yenilgiye uğrattığı kabilenin insanlarını, bazı hak'arından yoksun bırakmıştır. Bu olaylar sonraları yabancıların da teşv'kiyle daha ağır şekillere sokulmuştur. Ne hazin bir olaydır ki iyi bir mevki almış, doğruluk ve çalışkanlığı ile çevresinde sivr'imiş birçok kardeşimiz bu sakat ve asılsız suçlamalarla kendinden olan bir kız ve erkekle evlenememektedir. Fakat diğer yönden bu davayı sürdürmek isteyenler nedense kızlarını nereden geldiği, kimin nesi olduklarını bilmedikleri kişilere, gözü kapalı vermekte ve çocuklarına da yine böylelerini almakta tereddüt göstermemektedir'er. Eğer aydınlarımız tez elden bu kötü davranışların önüne geçmezlerse korkarız bu gidişill Çerkesler kalmıyacak ama büyük kölelik davası sürüp gidecektir.

4 — Son zamanlarda Türkiye Çerkeslerinin milli ve kültürel çalışmaları diğer etnik gurupların çalışmalarıyla aynı paralelde gösterilmek istenmektedir. Gerçekten bugün Türkiye'deki Çerkeslerin çalışmalarının olduğu bir gerçektir. Bu çalışmalar herkesinde bildiği gibi yasaların bizlere verdiği hak'ar çerçevesinde ve hiçbir gizliliği olmadan yapılmaktadır. Bu çalışmaların açıklamasını da birçok defalar yaptık, tekrarlıyalım : Biz Türkiye'de yaşayan Çerkesler dil, gelenek, göreneklerimizini yaşatmak istiyoruz. Bunun için yasaların ve insan haklarının verdiği imkânlar nisbetinde çalışıyoruz, çalışacağız. Bunun yanı sıra ana vatan kutsal Kafkasyamız hepimizin gönlünde ebediyen yaşamaktadır. Bir gün oraya kavuşmak en büyük arzumuz. O bütün Çerkes'erin kalbinde yatan bir arslan. Kültürel alanlarda çalışmalarımızı sürdürürken ist.kbale ait projelerimizi de hazırlamak zorundayız. Herkesin şunu çok iyi bilmesi gerekir ki Türkiye'deki Çerkesler ikinci ana vatanları olan Türkiye'de yaşadıkları sürece onun aleyhinde hiçbir ard düşünceye sahip değildir.

Bu nedenle Çerkeslerin durumuyla diğer gurupların durumlarını bir göstermek bizim kabulleneceğimiz bir görüş olamaz.

5 — Diğer önem'i bir olayda Kirif alfabesiyle yayılmakta olan okuma yazmanın önlenilmeğe çalış'masıdır. Bu alfabenin Rus alfabesi olduğu gerekçesiyle Çerkesler arasında yayılması istenmemektedir. Oysa ki Ruslardan a'ınan bu alfabe esasında Rusların öz malları değildir. Onlarda bu alfabe eski Yunan (Grek) alfabesinden almış'ardır. Daha uzaklara gitmeğe lüzum yok, bugün Türkiye'de kullandığımız Türk alfabesinin de kökü lâtın alfabe sistemine dayanmaktadır. Ayrıca daha önceleri Ürdün, Suriye ve Amerikada lâtın harflarıyla meydana getirilmiş Çerkes alfabeleri mevcuttur. Hatta bazı kitap'ar bile yayınlanmıştır. Gönül is-

«ÇERKES TİPİ» 1970'İN MAKYAJI OLARAK SEÇİLDİ

Londra (İngiltere), (Özel) — Ünlü makyaj müstahziri imalâtçısı Elizabeth Arden'in Roma'adık bütiğünde çalışırken kadın çehrelerine yepyeni şekiller vererek birdenbire dünyanın bir numaralı makyaj ustalığına yükselmiş bulunan Pablo adlı makyaj uzmanı dün burada y-lın kadın tipi olarak «ÇERKES TİPİ» ni takdim etmiştir.

İdeal kadının saçlarını tam ortadan ikiye ayırıp bastırarak iki yandan aşağı ve geriye doğru toplayan, kaşları hemen hemen tamamen almış ve şakak kemiklerini de tamamen meydana çıkararak kadın olduğunu ifade eden Pablo, yeni tipi ortaya atması şerefine tertiplelediği basın toplantısında şöyle demiştir :

«İdeal kadın tipi ÇERKES KIZLARI tipinde makyaj yapan, yüzlerine onların verdiği biçimi veren kadındır. Evvelâ Çerkes kızlarının yüzlerinde daima sıhhatli bir ifade vardır. Bu yüzler hiç bir zaman makyajsız, yani soluk değildir. Çerkes kızlarının tipinde şakak kemikleri de daima meydandadır. Gözler de kaşlarla veya etraftan boyanarak hapsedilmiş değildir. Bu sebeple benim «ÇERKES TİPİ» diyerek ortaya attığım yeni tipte kaşların yeri yoktur. Gözleri çemberleyip hapsetmemesi için kadınların kaşlarını hemen hemen tamamen yok edecek kadar almaları lâzımdır. Şahsın kadında hiç kaş olmamasını terih ederim.. Nihayet elmacık kemikleri de yeni tip çehrede iyice belirlenmiş olmalı».

(x) (Hürriyet) gazetesi 24. Haziran, 1970 (İstanbul sah. 4 den.)

terdiki biz Çerkeslerin de kendimize mahsus (Gürcü, Ermeni vs. milletlerde olduğu gibi) bir alfabemiz olsun. Fakat buna imkan bulunamadığına göre papaza kızıp oruç bozarcasına bu alfabe kiri ile kurulmuştur diyerek onu kabullenmek birçok bize zarar verir. Bugün Kafkasyadaki soydaşlarımız Kiril Alfabesiyle milli kültürümüzü ayakta tutmuş, ölmez eserler meydana getirmişlerdir. Eğer biz şuurlu bir çalışma sistemine girmek istiyorsak herşeyden önce bu konularda çok dikkatli olmalı, telâfisi güç hatalar işlememeliyiz.

Bütün bu yazdıklarımız hemşerilerimizin çekindikleri, bazı durumlarda yapılacak işler hakkında karar verememeleri nedeniyle onları aydınlatmak, gerçek yolu göstermek amacıyla. Yazılarımız be'kide bazı kimseleri gücendirecek nitelik taşımaktadır. Fakat herkesin samimiyetle inanması gerekir ki biz gerçekleri okuyucularımızın gözü önüne seriyoruz. Vaktimizin, gücümüzün yettiği sürece bu çeşit uyarılara devam edeceğiz. Bizim görüşümüze karşı olupta bu hususlarda fikir beyan edeceklerle de bu konularda her zaman tartışmaya hazırız. Yeterki gerçek Kafkaslı ruhuy'a ve samimi hareket edilsin.

Kuzey Kafkas Son Milli Mücadelesine Katılan Türkiye Çerkesleri

Dr. Vasfi GÜSAR

Çerkes tarihini iyi inceleyenler, üzerinde çaba gösterenler bir çok ünlü ve bilgiç kişilerinin, yurd seven'lerinin yurdları uğruna bir çok kahramanlıklarda bulduklarını, hayatları ve canları bahasına dahi olsa fedakârlıklardan çekinme d'kerini, fırsat buldukça yüksek milli amaca önyak olduklarını, toplumun üstün duygularına büyük yardımlar da bulduklarını, çalıştıklarını belirtirler.

Bununla beraber her m'lette olduğu gibi Çerkeslerde de bazı kişilerin kültür yokluğu, yada noksanlığı, milli şuur ve benlik yetersizliği yüzünden bazı hemşerilerin toplum yararına yaşamadıklarını, çerkesliğe karşı dostluk ve asil bir bağlantı isteği duymadıklarını, içten bir duygu göstermedik'lerini, daima pasif, ruhsuz sesiz kaldıklarını ve cehaletleri yüzünden ara sıra da olsa karşı ç'kmağa yetendiklerini, silik bir yaratık durumuna geçmiş olduklarını hatırlatırlar büyük topluma...

Fakat bugün ilkökul mezunu olmayan kişiler içinde öyle cevher'er, varlıklar çıkmış yüksek öğretim yapmış, mevklere çıkmış, maddi, ekonomi bakımından hayli yükselmiş kişilere parmak ısırtmışlardır insanlık ve milli gurur ve birlik yönünden... Onlardaki bu anlayış, yürüyüş ve davranışlar o cevherli kişilerin ne kadar asil bir ruk, hatta kan taşıdıklarını ve toplum içinde sayıya değer bir varlık olduklarını da belirtmişlerdir.

Okumuş, yükselmiş, ruhsuz passif yaratıklar hariç, okumuş iler'emiş, kişiliğine sahip yurduunun milletini seven, sayan, üzerinde titizlikle titreyen, hattâ ölen bu ünlü üstün kişilerle ile okumamış bir çok maziyetleri kapsayan kişiler de bir hayli çoktur tarihimizde ve bugünkü görüşümüzde. İşte bu varlıklar, bu duygulu, yaratıcı üstün zatlara, do'ma yüzümüzü ağartacaklar, bizleri de onları tanımak sevincine ve mutluluğuna kavuşturacaktır ve kavuşturmuş da...

Bu kişiler kimler? Öz yurt hasretini çeken, yüreklerinde geçmişin o acı göç sızılarını duyan, yapılan bir çok haksızlıklardan çok üzülen bu insanların tabii yurt savaşına koşmaları, kaffkastaki'ere karşı yakınlık, bağlılık hissi içinde çırpınarak silâha sarılmaları, toplumun yüreğinde, iç duygularında derin izler bırakan geniş hatıralar yaratmıştır. Bu ara da birinci dünya savaşına katılan Osman'ı devleti içinde Anayurd cephesine koşup çarpışan üstün varlıkları birer birer tanımak hepimize düşen bir görevdir. Şöylece sıralayalım bu ünlü kişileri :

Met Çunatuka Yusuf İzzet paşa - Tarihçi ve iyi bir asker. Birinci dünya savaşında sonuncu kol ordu komutanı ve Kafkas cephesinde general. Hükümet tarafından. Kuzey Kafkas kol ordu kumandanlığına atanmış, Ruslar'la savaşmış ünlü bir komutan Birinci dünya savaşı sona erince kuzey Kafkasyadan Türkiye'ye çağrılmış, 14. üncü kolordu komutanı o'arak (Bursa - Bandırma) Yunanlılara karşı ilk kuruşunu atmış. Daha sonra Bolu mebusu iken Ankara'da vefat etmiş.

İsmail Berkuk. Tarihçi. Kuzey Kafkasya Kolordusu kurmay başkanı. Savaşın sonuna kadar Kuzey Kafkasyada kalmış, bir çok fedakârlıklar, kahramanlıklar

lar göstermiş. Türkiye'ye dönmüş. 4. üncü ko'ordu kurmay başkanı olarak Türk-Yunan savaşına katılmış. Harp okulu tabiye (taktik) hocalığı yapmış. General olmuş, Kayseri mebusu iken tedaviye gittiği Londra da ölmüş, getirilerek Ankara'da gömülmüştür. Çerkeştir.

Akif bey Suvari Tümeni komutanı, Kuzey Kafkasya tümeniyle beraber bulunmuş, yarbay. Çerkeştir.

Süleyman İzzet Tsey. Birinci dünya savaşında Romanyada savaşmış, sonra Kuzey Kafkasya'ya geçmiş 15 Tümen komutanı olarak savaşmış, yaralanmış Albay, Bir süre sonra İstanbulda vefat etmiş bir Çerkes.

Sükrü bey. Albay Kuzey Kafkasya'da çok hizmetler etmiş.

Medhat Şaplı. Gönemin sızı köyünden. Yüzbaşı olarak Kuzey Kafkasya'ya gönderilmiş bir kurmay. Türkiye'ye döndükten sonra 41 inci tümen kurmay başkanı olarak Türk-Yunan savaşına katılmış. İstanbul'da vefat etmiştir Çerkeştir.

Sadettin bev. Binbaşı 14 üncü alay komutanı olarak Kuzey Kafkas harekâtında görev almış.

Nurî bey. Yüzbaşı. 15 inci tümen komutanı yaveri. Kahraman bir subay

r. Kâzım Laka. Kuzey Kafkas kolordusu Başhekimî. İzmitin yanık köyünden. Savaşta sonra Türkiye'ye dönmüştür.

Kemâl bev. Yarbay. Dağıstan milli kuvvetler komutanı. Birlik tutarı bin üç yüzdü. Çerkeştir.

Lutfullâh Şav bey. Lozan ve Sorbon üniversitesi mezunu, Yusuf İzzet paşanın yaveri olarak milli savaşa katılmıştı. Yedek subay o'arak katıldığı savaştan sonra hariciye hizmetine girmiş, son Suudi arabistan seferi iken Cidde de vefat etmiştir. Çerkeştir.

Aziz Meker. Kuzey Kafkasın politik işleri ile uğraşırdı. Bir kez Kuzey Kafkasya gitmiş. Sulhtan sonra Türkiye'ye dönmüş Ziraat vekâleti müstesarlığı yapmış ve Ziraat Fakültesinde profesör olarak bulunmuş. Eskişehir'in Kavalca köyünden bir çerkes.

Cemâl Marsan Hava subayı idi. Kafkas savaşlarından sonra Türkiye'ye dönmüştür. Çerkeştir.

Cemil Cahit Therkhet (Toydemir). Kuzey Kafkas kolordusu bağımsız tümen komutanı. Barıştan sonra Türkiye'ye dönmüş. Türk-Yunan savaşına tümeniyle katılmış, general, orgeneral olmuş, İstanbul'da vefat etmiş bir Çerkes.

Mürsel Bakü suvari tümen komutanı o'arak Kuzey Kafkasında az bulunmuş. BaküFâtihi olarak ün almış. Albay olarak Türkiye'ye dönmüş. Milli mücadelede (Türk-Yunan savaşı) general olmuş, emekli iken Bursada vefat etmiştir. Kizil bir Çerkes.

Sait Şamil-Ünlü Şeyh Şamil'in torunu. Sivil olarak Kuzey Kafkas mücadelesine katılmış, siyasi hayatta rol almış. Uzun süre Kuzey Kafkasya'da bulunmuş ve Türkiye'ye dönmüştür. Şimdi dedesinin mezarı bulunduğu Medine dedir. Çerkeştir.

Mustafa But (Butba). İstanbul'da Galatasaray lisesinde öğretmen iken Kuzey Kafkas harekâtına katılmış, sivil görevler almış, fedakâr bir insan olarak tanınmış, daha öncede Beşiktaş Çerkes okuunda öğretmen bir çerkes. Mütarekeden sonra Türkiye'ye dönmüş ve geçirdiği bir apandisit ameliyatı neticesi 1946 da İstanbul'da vefat etmiştir.

Selâheddin Tamukh. Hukuk fakültesi mezunu. Yedek subay o'arak Kuzey Kafkas harekâtına katılmış, Sureyede Avukatlık yapmış. Halen Amerika'dadır. Çerkeştir. Şam doğumludur. (Suriye).

Ali Vasfi Atakan. Suvari tağmeni idi. Kuzey Kafkas dönüşünde Hukuk tahsil yapmış. Ankara'da avukat iken 1966 da vefat etmiştir.

Sabri efendi. Yüzbaşı. Birinci dünya savaşında Kafkas cephesinde Ruslara esir düşmüş. Kuzey Kafkasya'da esir bu'unurken, gelen Türk ordusuna katılmış, yanındaki esir Türk askerlerine komutanlık etmiş Kahraman bir kişi. Sonra askerlerle beraber Türkiye'ye dönmüş.

Kâzım Kap - Üsteğmen. Kuzey Kafkas harekâtında çok çalışmış bir zat. Türkiye'ye dönmüş bir Çerkes.

Sabriefendi. O harekâtta çok çalışmış iyi insan. Teğmen idi o savaşlarda

Birinci dünya savaşında Kuzey Kafkas harekâtına katılan Osmanlı Türk ordusu birinci suvari tümeni, 15 inci tümen, 5 inci kafkas tümeninin bir, piyade alayı, 4 üncü tümenin bir piyade alayı, suvari yüzbaşı Sabri efendinin müfrezesi (Ruslara esir düşmüş Türk askerlerinden teşkil edilen birlik) idi.

Türkiye tarafından gönderilen ve Kuzey Kafkas kolordusu adını taşıyan ordu general Metçunatuka Yusuf, İzzet paşanın komutasında idi. Bu ordu Ruslarla savaşmakla beraber onlarla birlikte gönderilen iki yüze yakın assubay da bulunuyordu. Bunların görevi Kuzey Kafkasya'da bulunan yerli birliklere yardımcı bulunmak ve yeni yeni teşkilât kurmaktır. Bu teşkilâtın kurulması görevi Kurmay başkan İsmail Berkuk'a verilmişti. Kuzey Kafkas yerli birlikleri bir hayli genişlemişti ve Rusya'da okumuş bir az da yerli subay vardı. Kuzey Kafkasya'da girilen savaşlarda Türk ordusu çok kayıba uğramıştı :

9 subay 195 er şehid

22 subay 398 er yaralı

20 er esir düşmüştü (I)

Yaralılar içinde tümen komutanlarından kurmay albay Süleyman İzzet Tsey, bir alay, bir tabur komutanı bir tabur yaveri ve üç bölük komutanıdır.

Birinci dünya savaşında Türk kardeşlerimiz Kuzey Kafkasın kurtuluşu için çok çalışmışlardır, Adlarını bilemediğimiz için daha bir çok Çerkes ve Türk subay ve erleri Çerkeslerin bağımsızlığı kahramanlık fedakârlıktan çekinmemiş can vermişlerdir bu müsterek uğurlarda. 1970 yıl mart ayında İstanbul Türk kadınlar Birliği tarafından İstanbul'da Sultan Ahmet meydanında büstüsünü dikilen Büyük Türk kadını yazarı Halide Edip Adivar hanım dahi Çerkesler hakkındaki bir yazısında :

«Her millet hakkını aldığı vakit Kuzey Kafkasın kartal tepeleri üstünde bu güzel kardeşlerimiz vatanlarını kurarken istedim ki benim de onlar için akıtacak kanım, dögüşecek bir tek sağlam kolum olsun» der (2).

Birinci dünya savaşı sonlarında başlayan Kuzey Kafkas savaşlarında şehit olan Türk ve Çerkes subay ve erlerine, Türkiye'ye döndükten sonra hayata gözlerini yuman kahramanlarına Ulu Tanrıdan rahmet, Savaşa katılıp bugün yaşamakta olanlara sonsuz şükran.

(1) Askeri mecmua. Sayı 64. Mart 1927. Şimali Kafkas harpleri, Mehmet Tevfik. sh. 149.

(2) Halide Edip. Ateşten gömlek İstanbul. sh. 130 — 132.

Şuaye'nin Tatraş'la Karşılaşması

Derleyen : Beksultan BATIRHAN

Kanj'in Naribge'den doğma oğlu namı bir kişi olmuştu. Cesaretle, atılğanlıkta ve güçte bütün Nart'ar arasında ondan üstün biri gösterilemezdi. Ne varki bütün bu meziyetlerine rağmen üst ve başına önem vermez, yırtık pırtık elbiselerle gezer ve yemeklerini de umumiyetle atı üzerinde yerdi. Ateş içinde doğduğundan şiddetli sıcaklar, Oşmaho'nun (Elbruz) buzları arasında yetiştiğinden de ne kadar şiddetli olursa olsun soğuklar ona tesir etmez, varlığını bile hissetmezdi. Bu nedenledir ki tabiatın hiç bir engeli onu yıldırmaz ve yolundan ala koyamaz daima gezerdi.

İşte Nartlar ülkesindeki böyle gezilerinden birinde Albıç'ın oğlu Tatraş'a rastlamıştı. Öteden beri her rastladığını ödünçüye döven ve sonrada soyan bir Nart olarak bilinen Tatraş, Şauvey'i görünce şaşırmış «üzerinde yırtık pırtık elbiseler olan bu adamdan ne a'abilirim? Atı da uyuz bir şey, ona güzel bir dayak atayım ve kılıcını alıp bırakayım» diye düşünmüştü. Şauvey yaklaşınca ona hiç bir şey demeden üzerine hücum ederek yumruklamaya baş'adı. Şauvey ise kendisine iyi temennilerde bulunacak yerde, sebepsiz saldıran Tatraş'a bakmış,

— Ne oluyorsun? Ben sana dokundum ya da rahatsız edecek bir harekette mi bulundum ki bana saldırıyorsun? Git yoluna, demiş, karşılık vermek istemişti. Tatraş oralı değildi, yakasına yapışmış,

— Kılıcını istiyorum, onu bana vereceksin, yoksa seni fena yaparım, diye saldırısına devam ediyordu. Şauvey yine de öfkesini yenmeye çalışıyor,

— Kılıcını veren kılıçla ö'ür. Ben onu her rastladığıma vermek için ya da süs diye taşıyorum. Sana, bana sataşmadan yoluna g'it diyorum. diyerek onu uzaklaştırmaya çalışıyordu. Tatraş davranışlarını bırakmak, bu sözlerden hisse kaparak uzaklaşmak niyetinde değildi.

— Ben kılıcını vermek istemeyenlerden zorla almasını da bilirim, diye atıyla Şauyay'ın atı Kamidaj'ı göğsüüyor, saldırıya devam ediyordu. Şauyay kızıştı,

— Si'ahını ancak bir korkak teslim eder, zorla almayı tecrübe etmektense yoluna git, diye sertce ihtar etti. Tatraş hücumlarına ara vermiyor, söylenenlere aldırış bile etmeden saldırısına devam ediyordu. Şauvey :

— Mademki iyilikten anlamıyorsun, sana layık olduğun dersi vermeliyim, diye Tatraş'ı belinden kavrayarak atından havalandırdı, oturmakta olduğu eğeri bir eliyle aralayarak Tatraş'ı altına bastırıp ve üzerine oturdu. Böy'ece haylı yo' almıştı; altındaki adama bu baskıyı yeterli bulmuş olacaktı ki durdu, üzerindeki ağırlığını kaldırarak eğeri gevşetti. Bu gevşetme altındaki yarı ölü haldeki Tatraş'ın yere düşmesine yetmişti. O düştüğü yerden kalkmağa çabalar-ken Şauvey atını sürmüş uzaklaşmıştı. Tatraş kendine gelmişti, gitmekte olan Şauvey'in peşinden koşmaya ve :

— Afet beni yığitim... Ne olur afet! Benim yersiz ve anlayışsız davranışlarıma rağmen sen büyüklük yaptın. Eğer sen beni afeder ve nefretine layık bul-

mazsan senin dostun seninle akraba olmayı bütün gönülümle isterim diye yalvarıyordu. Şauvey oralı değildi :

— Seninle akrabalığı hiç düşünmedim. Seni afett'im, şimdi yolundan çekil ve kendi yoluna git dedi. Tatraş bu defada söz din'emiyor :

— Ne olursun yığitim... Sana yaptıklarına karşılık benim hayatımı bağışladın, senden yaşca büyük olduğum halde yalvarıyorum beni biraz olsun din'e, d'yordu.

Şauvey bu yalvarmalar karşısında durdu ve :

— Ben Kanj'in Naribge'den doğma oğlu Şauvey'im sen kimsin? Diye sordu.

— Ben de Albıç'ın oğlu Tatraş'ım. Evime ge'mek lütfunda bulunursan beni ihya edersin. Bir de kız kardeşim var, Danah... Fidan boylu, dilber bir kızdır. Eğer kabul edersen onu karın olmak üzere sana veririm, rica ederim beni kırma evime şeref ver, diye karşılık verdi.

Şauvey kurtuluş olmadığını an'amıştı :

— Peki, peki gelirim... Diye söz vererek uzaklaştı.

Akşam üzeri bitkin halde evine dönen Tatraş'ın halindeki değışiklik belliydi. Bunu fark eden annesi Barımbah da:

— Neden bitkin ve te'aslı bir heldesin? Ne oldu? Kime rastladın? Diye sormadan edemedi.

— Benim rastladığıma düşmanım rastlasın, konuşacak ve zaman kaybedecek halde değilim, Çatuk ortalığı düzenleyin, Danah'a da söyle kendisine çeki düzen versin, dedi.

Annesi için önemini anlamış ve söylenen'eri yapmıştı. Tekrar Tatraş'ın yanına ge'erek «tamam» dedi ve sual dolu gözlerle ona baktı. Tatraş :

— Şimdi, bize gelecek veya evimizin önünden geçecek kimseleri giyimlerine bakmadan içeri alın istedikleri kadar yesin ve içsinler, izaz ve ikramda kusur işlemeyin. Bugün üzerinde yırtık pırtık elbiseler bulunan fakat cidden yiğit bir gence rast'adım ve onu eve davet ettim. Onu bekliyor ve Danah'ı karısı olarak ona vermeyi de vadetmiş bulunuyorum, diye verdiği izahatla annesinin merakını tatm'ın etti.

O günden itibaren evin civarından geçenleri içeri almaya, izaz ve ikram etmeye başladılar. Zaman geçiyor, gelip gidenlerin eksik bulunmamasına rağmen Şauvey görünmüyordu. Tatraş bu bek'eyişten bıkmamış fakat bir işi nedeniyle evden bir süre için ayrılmak zorunda kalmıştı. Tesadüf, o gider gitmez de Şauvey geldi. Eve girdiği zaman odanın birinde el işi işlemekte olan Danah'ı görmüştü. Danah'ta onu görmüş fakat elindeki işiyle meşgul görünerek görmemezlikten gelmiş ve yerinden de kımıldamamıştı. Bunu kendi sne ilgisizlik sayan Şauvey diğer odanın duvarında asılı duran Tatraş'ın Şkepsinini görerek eline aldı ve telleriyle biraz oynadıktan sonra :

Mızraklarla kaya'lar de'en,
Albıç'ın oğlu Tatraş nerede?
Ben evine misafir geldim,
Sen ise yoksun kendi yerinde.
Burada adeti hiç bilmiyorlar,
Evin eşğinde karşılamıyor'ar,

Boşuz içinde «sano» vermiyorlar,
Tadına bakmağı dene demiyorlar.
Kız kardeşin Danah mıydı senin,
Narin yapılı dilberim benim,
Yerinden bile kıılmadadı,
İşindeki gözü bana kaymadı,
Davetlin o'an beni saymadı. dedi.

Bu nağmeleri dinleyen Barımbah işi kavramış, oğlunun bahsettiği yırtık yırtık giyimli yiğitin bu olacağını anlamıştı. Koştı, misafirini oturmaya davet etti ve az sonra da üzeri yiyecek ve içecek dolu o'arak getirdiği sofrayı önüne koyarak buyur etti. Oradan kızına koştı, hemen süslenerek misafirin yanına gelmesini tenbih ederek döndü.

Danah'ta hemen yenilerini giyinmiş, acele yeni meslerini de ayağına geçirerek misafirin yanına inmişti. Hafifce aksayarak yürüyordu. Bunu fark eden Şauyey yanındaki Şike Pşin'i eline alarak :

Güzel senin üstündeki yenilerin,
Yürürken niçin sıkıntı'ı halin,
Doğuştan mı öylesin? Ya da,
Baştan çıkarmakmı beni niyetin?

dedi.

Danah'ın acele ile ayağına geçirdiği meslerin içinde sert bir cisim vardı, ve bunu telaştan fark edememiş fakat sonradan ayağını vurduğundan aksayarak odaya girmişti. Barımbah durumu kavrayarak kızının kulağına eğildi ve bir şeyler söyledi. Hemen odadan çıkan Danah'ta bu sert cisim çıkararak yeniden misafirin yanına döndü.

Evin güzel ve aydınlık,
Fakat bacası eğricedir.

dedi.

Barımbah anlamıştı :

Onda baca eğriyse de,
Duman daima dik çıkar.

Diye karşılık verdi.

Gerçekten Danah'ın gözlerinden biri hafifce şaşıydı. Şauyey bunu fark etmiş ve «Kızın her ne kadar dilber ise de gözünün biri hafif şaşır» demek istemişti. Bunu anlayan Barımbah'ta «kızımın gözü her ne kadar şaşı ise de, o y.nede dilberdir» diye karşılık vermişti.

Üçü birden hayli zaman oturdular fakat Tatraş görünür'lerde yoktu. Daha fazla beklemenin yersizliğini anlatmak isteyen Şauyey pşin'i eline alarak :

Yiğitin ayağı sürçerek düşsede,
O düştüğü yerde kalamaz kalkar,
Ağabey evde durmazsa hele,
Kızın akibeti kız kalmaktır.

Dedikten sonra pşin'i yerine astı ve evden çıkarak uzaklaştı. Tatraş eve döndüğü zaman durumu öğrenmiş ve Kanj'ın Naribge'den doğma tek oğlu Şauyey'in eniştesi olamayacağını anlamıştı.

Çerkes (Abhaz) Ata Şözleri

(Geçen Sayıdan devam)

İNALİPA'dan Çevirenler :
PAPA M. C.
ABGİMBA A. K.
KOPSIRGEN O. B.

6

DİL — SÖZ

- 1 — Dil i'açtır.
- 2 — İp uzunsa söz kısa olma'dır.
- 3 — Diliyle, eteğine hakim olan hayatta mahcup olmaz
- 4 — Kötü ağızdan kötü laf çıkar.
- 5 — Yılan derisini değiştirsede dilini değiştirmez.
- 6 — Güçsüzün dili uzundur.
- 7 — Dil kemiksizdir ne söyletirsene söyler.
- 8 — Lafında bir ölçüsü vardır.
- 9 — Tatlı dille ormandaki geyiği bile sağarsın.
- 10 — Dil kalbin tercümanıdır.
- 11 — Kurşun yarası geçer, dil yarası geçmez.
- 12 — Delinin lafı tem z olur.
- 13 — İki defa ölçüp, bir defa kes.
- 14 — İki defa düşünüp bir defa söyle.
- 15 — Balık «Çok şeyler söy'erdim, ağızım su ile dolu olmasaydı» dermiş.
- 16 — İnsan dili ile eşek kulağı ile tanınır.
- 17 — Tatlı dilin başı da ağrımaz, kalbi de ağrımaz.
- 18 — Hatibin keskin kılıca ihtiyacı yoktur.
- 19 — Yılanı dili için öldürürler.
- 20 — Tatlı dilli kuzu, hem anasını, hem de arkadaşının anasını emermiş.
- 21 — Boş konuşmaktansa boş yürümek yegdir.
- 22 — İnsanı sözle, hayvanı iple bağlarlar.

TUZ — EKMEK

- 23 — Abhazyayı kale gibi çeviren tuz-ekmeğidir.
- 24 — Ayı doyduğu yerde kalır.
- 25 — Düşmanımı da, tuz ekmeği ile öldür.
- 26 — Tuz - ekmeği hayvanlar bile çiğnemezler.
- 27 — Tuz - ekmeği olmıyanın Allahı da yoktur.
- 28 — Tuz - ekmeği olanın, misafir kapısı ardına kadar açıktır.

MİSAFİR

- 29 — Misafir kısmettir.
- 30 — Misafir nasibiyle gelir.
- 31 — Serçe dahi misafir için boynunu kesmiş.
- 32 — Bir Çerkesin, tek bir ineği o'sa, peynir suyunu kendisi içer, peynirini misafire saklar.
- 33 — Çerkes'in misafir kapısı geniştir.

(Devamı var)

ADIGELER'E (X)

ŞİİR

T. Bemırza'dan Çeviren
Kopsırigen Osman

Bir yaşlı görüp ayağa kalkmışsan,
Ömrün uzun olsun.
Bir kadının kovasını taşıdınsa,
Bir çocuğun başını okşayabildinse,
Eski arkadaşımı unutmayıp
Yeni arkadaş bulabildinse,
Ömrün uzun olsun.
Eğer hiçbirini yapmadınsa,
Kötü gözler üstünden eksik olmasın!

Komşunun yemek yiyeşine güldünse,
Halkının selâmını vermedinse,
Milletin kazancını kıskandınsa,
Milletinin kalpağını çığnedinse;
Kötü gözler üstünden eksik olmasın!
Dilini konuşmayı küçülme saydınsa,
Tanrı belanı versin!

SON ÜRDÜN OLAYLARINDA ÇERKESLERİN DURUMU

Son Ortadoğu olaylarında Ürdündeki Çerkes kardeşlerimizin durumları mektup'a sorularak bizden bilgi istenmiştir. Ürdün'den son aldığımız haberlere göre durum şöyledir :

Genellikle Ürdün iç savaşında Amman dışında (Ruseyfa, Ceraş, Süveylah, Naur, Zarka ve Vadisir) yaşayan kardeşlerimiz arasında önemli haiz kayıplar olmamakla beraber Ammanda üzücü olaylar meydana gelmiştir. B'ze bildirildiğine göre Ammanda kardeşlerimizden 20 kişi ölmüş, 25 kişide çeşitli yaralar almışlardır. Ayrıca 50 adet Çerkes evi tamamen harap olmuştur.

Bu sırada Kaberdey-Balkar Çerkes Cumhuriyetinden önce 25 kişi, daha sonra da yine 15 kişilik bir heyet Ürdüne gelmiş ise de durumun karışıklığı nedeniyle Ürdüne girememişler ancak Şam ve Beyrut'ta bir süre kaldıktan sonra Kafkasyaya dönmüşlerdir.

Ürdün'deki kardeşlerimize geçmiş olsun der durumu okuyucularımızın bilgilerine sunarız.

NOT : Bu haberler Ürdün'den dergimize özel olarak gönderilmiş olup tamamen oradaki resmi sorumluların bilgisine dayanmaktadır.

Misafirine surat astınsa,
Yabancıyı yarasına bastınsa,
Zavallıların haline güldünse,
Düşmanın önünde titreyip
Arkadaşının dedikodusunu yaptınsa,
Bencil olup Vatanını küçülttünse,
Sana lanet olsun derim!

Paste gibi yemeğini unutursan,
Seni aksütü ile besleyeni küçültürsen,
İçinde büyüdüğün besiği yakarsan,
Erkeğin erkeğe söylediği gibi yığıtçe,
Çekinmeden, canımı sıkın seçil
Kulağından çıkmasın, söylüyorum sana;
Kötü gözden irak olma!

İçinde yattığın beşik,
Emdiğin aksüt
Ve beraber yediğimiz Paste
Hepsinin, hepsinin adına
Sana bağırıyorum :
Lanet olsun, lanet olsun!...

«X» : Bu şiir Türkiye'deki Adigeler'e atfolunur.

Hasan Açu Vefat Etti

Üzüntüyle öğrendiğimiz göre İzmir Kafkas Kültür Derneği yönetim kurulu üyelerinden kıymetli hemşerimiz Hasan Açu bir süredir devam eden hastalığını yenemiyerek 19. Kasım 1970 tarihinde İzmir'de hayata gözlerini yummuştur.

Çevresinde ve genellikle dernek çalışmalarında çok iyi izlenimler bırakan, her bakımdan dürüst, mütevazı ve iyi bir insan olan kıymetli hemşerimizin cenazesi İzmir Kafkas derneği üyeleri, yakınları, eş ve dostları tarafından kaldırılarak ebedi istirahatgahına tevdi olunmuştur.

Merhuma tanrıdan rahmet ailesine ve yakınlarına baş sağlığı dileriz. Toprağı bol olsun.

BİZ BİZE

İzzet AYDEMİR

BEYLİK KÖLELİK ÜZERİNE : Bir toplantıda şundan bundan konuşulurken söz bir ara bizlerin büyük dertlerinden olan beylik kölelik konusuna geldi. Gençlerden biri «bizim ailemiz çok asil biz..... ailesindeniz» dedi. Diğer bir genç ise en asil sü'alenin kendi kabilesi arasından çıktığı iddiasında bulundu, tartışma çığırından çıkmak üzereydi ki diğer bir gençimiz» «Arkadaşlar bu konuda hiç birimizin asil olduğunu kabul etmiyorum, bana kalırsa biz hepimiz köleyiz» dedi. Sorusunun iyice anlaşılması üzerine de «Başkalarının topraklarında oturan, başkalarının ekmeğini yiyen, başkalarının hizmetkarlığını yapan kimse kölenin ta kendisidir» diyerek kestirip attı.

BÜYÜK FEDAKARLIK :

Ankara Kafkas kültür derneğinin yeni kuruluşu sıralarındaydı. Dernek kuruması birçok hemşerimizi ürkütmüş, bize kızanlar, her fırsatta saldırıda bulunanlar eksik değildi. Dernek üyeleri çok azdı ve biz kongre hazırlıklarında bulunuyorduk. Genel kurulda hiç olmazsa 40-50 üyemiz olsun istiyor bunun için de üye kaydı için büyük çaba sarfediyorduk. Derneğin merkezi olarak tutulan bir lokale sandalya taşıyorduk. Şu anda Avrupada bulunan ve çok kıymetli yardımlarını gördüğümüz bir hemşerimiz bir hamal bu muş sandalyaları ona taşıtıyordu. Bir ara sandalyaların Kafkas Kültür Derneğine taşındığını duyan hamal arkadaşımıza : Abi ben de Çerkesim, diyerek öğrenmek istemiş. Arkadaşımız da mal bulmuş mağribi gibi hamala yapışmış ve «Öyleyse seni derneğe üye kaydedelim, üye olurmusun? Diye sormuştu. Hamal çok ciddi bir duruma karşılaşıncasına bir ara düşünmüş sonra :

— Ancak bir şartla derneğe üye olurum, dernek beni bir memuriyete korsa ! demiş.

DİN GÖREVLİSİNİN MARİFETİ :

Susurluk'un bir çerkes köyünde geleneklerimizin icabı milli oyunlarımız gayet nezih ve tertipli bir şekilde yapılırken günün birinde İmam hatip okulunu bitirip köye dönen bir adige gencimiz hemen dini görevlerini yerine getirmek üzere çalışmalarına başlamış. İlk ele aldığı konuda Çerkes düğünleri olmuş. İslâmiyette Çerkes oyunlarının yeri yoktur şeklinde fetva vermiş, çevresindeki bazı kişilerin de teşvikiyle oyunları kaldırmak istemiş, fakat köy delikanlılarının direnmeleri karşısında fazla birşey yapamayınca hemen köyün her yaştan kızlarını toplayıp bir daha çerkes oyunları oynamamaları hususunda onlara kurana el bastırarak yemin ettirmiş. Bundan sonra da köydeki Çerkes oyunlarının yerini içkili, davul ve zurnalı köy düğünleri almış. Din adamı gencimiz belkide bilmiyerek ırkına büyük bir fenalıkta bulunurken ne yazık ki dini bilgiden de bihaber olduğunu ortaya koymuş.

Bursa Kafkas Kültür Derneği Başkanlığının Mektubu

Sayın İZZET AYDEMİR

Bursa : 13 Kasım 1970

27 sayılı Muhterem Derginizin son sayfasında «Bursa'dan haberler» adı altında E. M. rumuzlu kişinin size yazmış olduğu bir yazıya istinaden folklor ekibinin sırf müşteri celbetmek amacı ile sokaklarda hele pasajlarda milli e'biselelerle kız ve erkek gençlerimizi oynatmak gibi ağır ve çirkin bir haberin Bizlere intikal ettirilmiş olduğu görülmektedir.

Biz 1 ve 2 Ağustos 1970 tarihlerinde Erdek'te Güneş sinemasında üst üste iki gece tertip ettik. Çocuklarımızın bazıları milli kıyafet'e kaldığımız otelden şehre inmişlerdi. Hatta çok Değerli hemşerimiz Erdek eşrafından Memduh Aslan Bey her yerde olduğu gibi buradada çay bahçesinde çocuklarımıza ikramda bulundular. Fakat bahsedildiği gibi sokaklarda oynatma ve gösteri gibi en küçük bir husus vaki olmamıştır. Her halde size bu haberi ulaştırın zat kadar biz idareciler sorumluluklarımızı müdrik olarak çirkin hadiselerle müsaade etmesek gerek.

26 sayılı derginizin ikinci sayfasındaki satırlarınız bu gibi maksatlı hareketlerde olabileceği sarahatle yazmıştınız.

Çeşitli düşüncelerle Dernekle ilgili olmayan veya Dernek çalışmalarını kişisel yönlere aktarmak isteyen kimselere fırsat verilmemeli, bu gibi kişiler uzun bir denemeden sonra iş başına getirilmelidir. Aksi halde son zamanlarımızda görülen bazı tatsız olaylar bundan sonra daha şiddetli olarak Derneklerimizde görülür zararını, yine hepimiz çekeriz ibareti yazınızla ahenk'i çalışmalarını sabota etmek azim ve kararında olanların tutum ve hareketleri ne kadar haklı olduğunu bir defa daha göstermiştir. Bu uzun yazımızın tetkiki neticesinde münasip ve uygun göreceğiniz şekilde ilk çıkacak derginizde tekzibi bir yazının yazılmasını saygılarımızla rica ederiz.

Başkan Hayri, ERGİN

Not : Bursa Kafkas Kültür Derneği Başkanı Sayın Hayri Ergin'in aydınlatıcı mektubunu teşekkürle karşılıyoruz. (KAFKASYA)

Bu ve buna benzer olaylara birçok Çerkes köylerinde tanık olduğumuzdan biz de bu gibi olaylar karşısında aydınlarımızın ve genellikle köydeki gençlerimizin uyanık olmaları gereği üzerinde durmaktayız. İçimizde milli benliğimizi yok etmeğe çalışan böyle yobazlar bulduktan sonra başka düşman aramamıza lüzum yoktur. Oysa bu konuda büyük bir din adamı, hem de dünyada ün yapmış büyük bir is'am bilim adamı olan Pakistanlı Mevdudi, İSLAMIN ANLAŞILMASINA DOĞRU isimli eserinin 168. ci sayfasında aynen şöyle demektedir : «Aslında eğlence ruhu ve bedeni dinlendirmek şartıyla gerekli bir şeydir. Faaliyeti teşvik ve insanda yaşama cesareti hissini canlandırır. Hayat için su ve hava kadar mühimdir. Bir kimsenin bilhassa çok çalıştıktan sonra istirahat ve eğlenceye ihtiyacı olur...»

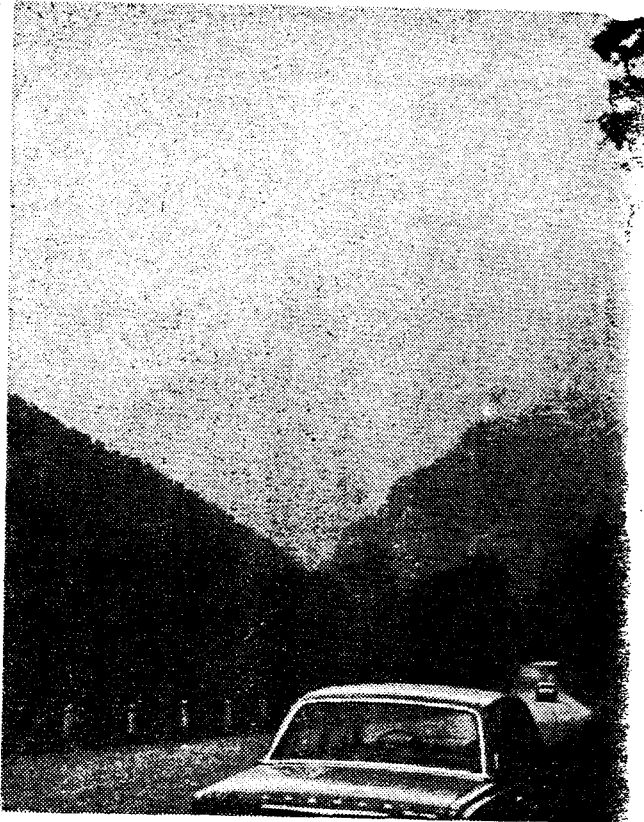
Biz bu din görevlisi kimsenin Mevdudi'nin mevcudiyetini bilip bilmediğinden bile şüpheliyiz. Ayrıca bu mealde, düğün ve eğlencelerin gerekliliği hakkında pekçok hadisler mevcuttur. Bu yobaz kişiler asil ve nezih düğünlerimizi yıkacaklarına köy düğünlerinde içki içmeği, düğünlerimize koşuşan ne idüğü belirsiz kimselerin gelmesini önlesinler.

Kara Dünya

B. Emlik KARABAĞ

Neden bu ayrılık arkadaşım?
Neden bu gurbeğ ve kara günler...
Bu süt çocuğu neden ağlıyor,
Bu genç, bu olgun adam
Ve tüm çöküntüsüyle ihtiyarı?

Bu evren neden uyuyor?
Neden, neden ağlarken ADİGE!

Abnazy'a'da Ritsa Gölü yakınında (Kuzey Kafkasya)

Bazı Atasözlerimizin Kaynağı

(Postu getiremeyeceksen kocakarıyı ümitlendirme, dostuna güvenip ayı ile güreşme)

Ayı postu getirmek için kocakarıya söz veren iki delikanlı ormana gidiyorlar. Fazla dolaşmadan bir ayı önlerine çıkıyor ve üzer'lerine saldırıyor. Bu sırada arkadaşlardan biri hemen ağacın arkasına saklanıyor, Öbürü yalnız kaldığını görünce, ayı ile başa çıkamayacağını anlayıp ayıyı kandırmak için baviyor. Ayı adamı bacaklarından tutup sağa sola çeviriyor, sürüklüyor sonra nefesinin kesi'diğini anlıyor. Adamı birkaç defa koklayıp öldüğünü zannederek çekiliyor ve giderken bir kere geri dönüp bakıyor kımıldamadığını görünce ormana dalyor. Adam bir müddet daha yattıktan sonra fırlayarak arkadaşının yanına koşuyor. Dönmek üzere beraberce yola çıkıyorlar. Ağacın arkasına saklanan arkadaşına soruyor :

— Ayı burnunu kulağına koyup sana gizli birşey söyledi nedir o?

— »Postu getiremeyeceksen kocakarıyı ümitlendirme, dostuna güvenip ayı ile güreşme« dedi diyor.

(Anamın söylediği olacağına karımın söylediği olsun)

Delikanlının biri at üstünde giderken :

— Yarabbi, anamın söy'ediği olacağına karımın söylediği olsun diyerek dua ediyor. Yanındaki arkadaşı ona :

— Niye öyle diyorsun? diye sorduğunda;

— Zavallı annem çok hassas olduğu için, ben bir yere ayrılırsam birdaha dönmiyeceğim zanneder. Ya Abreçler öldürmüştür, ya köpekler yemiştir, ya suda boğulmuştur diye düşünür. Karım ise; bana iyi şeyler getirecek diye yolumu gözler diye cevap verir.

(Başın sağlam olursa karnın ağrımaz)

İndir's günün birinde hocanın yanına gidiyor :

— Ah! hoca şu karnımı iyileştirebilse... Dün pişmemiş kuyrukla taze meyve yemiştim, karn ağrısından sabaha kadar uyuyamadım.

Hoca tesbihini alıp birşeyler okuyarak İndir's'in başına üflemeğe başlar.

— Hoca benim başımda birşey yok, ağrıyan yer'im karnımdır sen oraya üfle diyor karnı ağrıyan İndir's.

— Ben üfleyeceğim yeri bilirim. Karnımın ne kabahati var. Kabahati olan neyin ne ile yenmiyeceğini ayıredemiyen başındır. Başın sağlam olursa karnın ağrımaz der hoca.

(Dostunu düşman edersen düşmanınla dost olur)

Bir kurtla bir köpeğin birlikte gezdiğini gören tilki hayret ederek soruyor :

— Bu ne tuhaf şey, siz doğuştan birbirinize düşmansınız arkadaş olmayı nereden aklımıza getirdiniz?

— Hele sen beni dinle, diyor köpek.

— Bu arkadaşım olan kurt benim koruduğum kyöün sürüsüne saldırıp bir koyun alıp kaçırıyor. Onu bıraktırmak için elimden gelen gayreti harcadım, fakat yetişemedim. Suçsuz olduğum halde çoban beni çok fena dövdü. Onun için ben de onun düşmanıyyla dost oldum.

Sergimizi Gezerken

Derneğimizin Gençlik Kolunun düzenlemiş olduğu «Kafkas Eisanatları» Sergisi'nin açılması beni çok heyecanlandırmıştı. Gerçeği söylemek gerekirse, böyle nadide eserlerin sergilenebileceğini hiç ummamış ve başkalarını da hayal kırıklığına uğratmamak gayesiyle tekbaşına gitmiştim. Ancak hiçte tahmin ettiğim gibi küflüpaslı, değersiz şeyler olmadığını görerek, ertesi günü arkadaşlarımı ve bir misafirimi de alıp götürdüm. O Çerkesliğin her türlü ruh inceliğini, sanat kabiliyetini yansıtan eserleri büyük bir gururla seyrediyoruz.

Sağ olsun, bir hanım kardeşimiz eserler hakkında yetkili kişi olarak izahat veriyor!...

Sıra bir zırh gömleğe geldi ve misafirim, saf bir eda ile :

— Yahu Çerkes'er de zırh giyorlarmıydı? Ben zırhı yalnız Avrupalılar ve Türkler giyer sanıyordum demesi üzerine, hanım kardeşimiz bilgiçe bir davranışla :

— Çerkesler Türk değildir? dedi, sonra da :

— Aslına bakarsanız, Çerkesler Rustur demezmi? Tabii gittiğimize de gideceğimize de pişman, başımız önümüzde sergiyi terketmek düştü bize.

Bu olayı birkaçgün sonra üzülerek başka arkadaşına nakledeirken, o arkadaşta şikâyetle : «Herhalde aynı hanım kardeşimiz olacak bize de eğer takımında -gerisa- tabir edilen ve atın kuyruk sokumuna takılan kayışı, erkek kemeri diye tanıttı dediler».

Bukadar başarı'lı bir sergi düzenleyen derneğimizin, burada vazifelendireceği kimselerin ehliyetinin tespitinde, gerekli açıklamalarla takviyesinde, bu kadar kayıtsız oluşunu doğrusu affedemiyoruz. Hanım kardeşimiz'in de bu görevi alabilmesi için, gereken Adıge-Tarih kültürüne sahip olması gerekir. Aksi takdirde bu görevi kabullenmemesi icabeder kanaatindeyim.

Üstelik bu kardeşimiz derneğe muntazaman devam edenlerden. Dernekte laklaka ile harcadığı zamanının onda birini bu gibi hususlarda bilgi edinmeye harcarsa çok daha iyi eder.

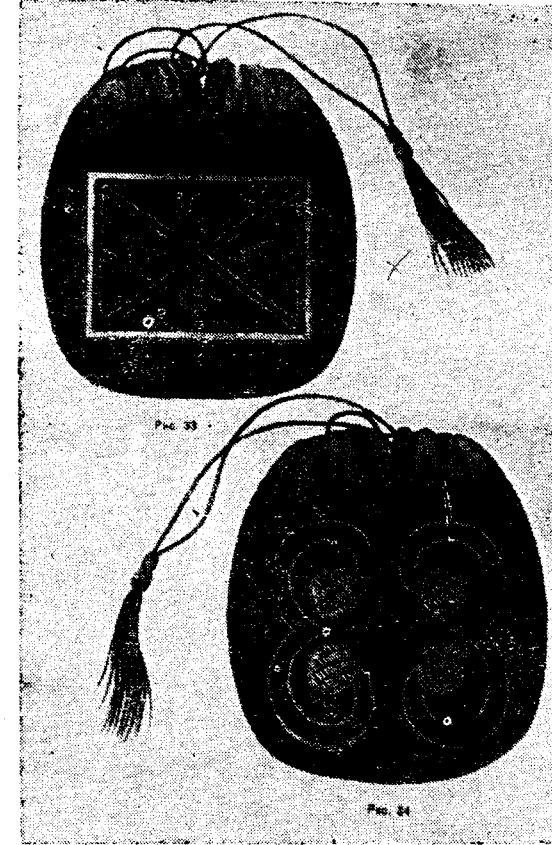
Kardeşimiz belkide, «bana akıl vermek senin haddine düşmüşmü,» diyebilir. Ancak o zaman benim de kendilerine bir sorum olacak :

(Toplumumuzun yabancılara tanıtılıp, layık olduğu mevkide görülmesini sağlamak için düzenlenen böylesi günlerde, bütün bu çalışmalarını silip, toplumumuzun şeref ve vekarını beşparalık etmek yetkisini neye istinaden kendilerinde buluyorlar acaba?)

Biz hemşerilerine bunları söyleyen kardeşimiz, oraya gelen yabancılara kim bilir ne bilgiler vermiştir!...

Mademki bizler şu veya bu mi'letteniz! derneğimizin böyle bir teşebbüste bulunmasına, sizi görevlendirmesine, hatta derneğimizin varlığına, olsa bile isminin KAFKAS olmasına ne lüzum var.

Durum öyle gösteriyorki kardeşimiz, serginin amacından bile habersiz.

Çerkes el işlerinden bir örnek : Tütün Kesesi.

DERGİMİZ VE ÇERKESLERİN PROBLEMLERİ

Uğur DİPŞOV

Kafkasya Kültürel Dergisi 7-8 y'dır başarılı ve idealist bir şekilde yayın hayatına devam etmektedir. Okuyucu sahası, Türkiye'nin sınırlarını aşarak, dünyanın hertarafında, Çerkesler'in bulunduğu ülkelerde aranan, okunan, inanan ve sevilen bir dergi olma mutluluğuna erişmiştir.

Dergimizin başarısının en büyük sırrı, Anavurt Kafkasya ile dünyanın diğer bölgelerindeki Çerkes'er arasında bir köprü kurmuş olmasındandır.

Türk yede bazı aydınlarımız şimdiye kadar bu alanda kitap, dergi gazete ve broşür gibi birçok yayınlarda bulunmuşlardır. Hepisini takdirle karşılıyoruz. Fakat bunların hiç birisi Kafkasya Kültürel dergisi kadar davamızın derinliğine inmemişlerdir.

Bir süre önce dergide; «Kafkasya ile ilişkiler kurulmalıdır» başlığı altında bir makale yayınlanmıştı. Bazı hemşehrilerimizce bu yazının kritiği yapıldığında; % 90 ının tasvibine, takdirine uygun olduğunu görerek memnun olduk. % 10 u ise buna «olmaz» dediler. Halbuki esasta diğerleri için bundan daha gerçek, bundan daha ideal bir düşünce tarzı olamaz.

Bunun rejimle ve ideolojik görüşler'e hiçbir bağlantısı yoktur.

Gerçek yaniyla, Anavatanımız Kafkasya ve bölünmüş, perişan olmuş Adige milleti ile ilgisi vardır.

Kafkasya, tarihin bilindiği günden beri Adigeler'in yurdudur. Damarında Adige kanı, benliğinde milliyet şuuru olan her Adige'nin de bunun ebediyen böyle olmasını ciddiyetle istemesi gerekir. Adige toplumunun büyük çoğunluğunu bu inançta görmekte de mutluyuz. Gerçek iman sahipleri amaca ulaşırlar. Geçmişte işlenen suç ve hataların tekrarına lüzum olmasa gerek.

Bugün Kafkasya'da oturan — 4 — milyon Çerkes, bizim özbe öz kardeşimizdir. Onlarla ilişki kurmamız nebizim komünist olmamızı, ne de onların bizden böyle bir olanak beklemelerini gerektirmez. Bir milletin fertleri, bir toprağın çocukları olarak, Adige kültürünün gelişmesini, dilimizin, adet ve örflerimizin yaşamasını isteriz. Ancak bu istek bize bir millet ideali ve vatan şuuru kazandırır. İstikbalimizi hazırlar.

Uzun ve büyük mücadeleler sonunda bir kısım Çerkesler Anavatan Kafkasya'yı terketmek zorluğunda kalmışlardır. Dünyanın çeşitli yerlerinde, Adige'er'in vatan özlemi çekerek, öksüz yaşamaları büyük olayların sonucudur. Adige milleti yüzyıllarca özgürlük savaşı, vatan savunması için, tarihte benzeri olmayan mücadele örnekleri vermiştir. Milletin bölünmesi, vatanın işga'i gibi en acı olaylarla karşılaşmıştır. Bu milletin kaderi kötüdür şeklinde uğursuz ve olumsuz bir düşünceye esir olmak, kötü kadere boyun eğmek, insanlık ve millet felsefesinde yoktur. Kötü talihi iyiye yöneltmek için sonuna kadar gayret lazımdır. Kafkasya Kültürel Dergi'sinin bu alanlardaki hizmetleri takdire değer.

Yurdun çeşitli yerlerinde kurulmuş bulunan Kafkas Kültür Dernekleri'nin çalışmalarına bu dergide yer verilmediğinden yakınlıklarını işittim. Aslında bu dergi herhangi bir kuruluşun yayın organı değildir. Kişisel çaba ve fedakârlıklar içerisinde yayınlanmaktadır. Taşrada muhabirleri yoktur. Eğer derneklerimiz kendi ve çevre çalışmalarını dergiye duyururlarsa memnuniyetle bu çalışmaların duyurulacağı kanısındayım. Dergi ile ilgimin sadece okuyucusu olmaktan ibaret bulunduğunu kaydederek diğer problemlere değinmek istiyorum.

Canından çok sevdiği, uğruna 300 yıl savaştığı, yeryüzünün cenneti Kafkasya'yı terkeden Adigelerin sayısı değişik gösterilmekte ise de, bunların sayısı asgari bir milyon 100 binden azdır.

Bu acı olaydan bu güne dek 100 yılı aşkın bir zaman geçmiş bulunuyor. Savaşın, hırcetin, öldürücü, bulaşıcı hastalıkların, Çerkesler'in iskanında güdü'en politik düüncelerin ağır ve ezici koşulları altında bu asil millet, hertürlü kahredici zorluklara göğüs gerebilmiştir.

Bugün dünyanın neresinde olursak olalım, her Çerkesin anavatanı Kafkasya'dır. Her Çerkes bir gün gelip buraya dönü'ceği inancını taşımaktadır, taşımaktadır. Bunun için her Çerkes adet, d.i, kültür gibi bir milletin öğeleri olan temel ilkeleri yaşatmada titizlik gösterir. Anayurdumuz Kafkasya'dır. Kardeşlerimizin çoğu, atalarımızın mezarı oradadır demektedirler.

Çerkesler, içinde buldukları toplumdan azınlık, muhtariyet, toprak isteği gibi hakların isteğinde bulunmazlar. Irkçılık, bölgecilik yapmazlar. En iyi şekilde, içinde buldukları toplumların hukukuna, yasa ve nizamlarına uymak suretiyle iyi vatandaşlık örnekleri göstermişlerdir. Bu hallerinde kararlı ve ısrarlı olacaktırlar. Şimdiye kadar bunun aksi varit olmadığı gibi bundan sonrada olmamalıdır.

En kesif olarak Çerkesler, Türkiye, Ürdün, Suriye ve Mısır'da yaşarlar. Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde ve Amerika'da da hayli Çerkes vardır.

Adı geçen ülkelerin mukadderatını kendi mukadderatı sayan Çerkesler, anavatanlarının kurtarılmasında, Anavatanları, Kafkas'ya ya dönme meselelerinde bu ülkelerden zorluk değil, samimiyet ve yardım bekliyorlar.

Gün ışığındaki olaylarla, tarih şahittirki Çerkesler bir millettir. Anavurtları Kafkasyadır. Çerkeslerin çoğunluğu da oradadır.

Yarınlara dünyasında insanların mutluluğu, her milletin kendi toprağında bağımsız millet idealine ulaşmasıyla mümkün olacağına inanıyoruz.

Çerkeslerden bir manzara: Meşuk Dede

Tezada'nın Kurnazlığı

T. BEMİRZA'dan Çeviren :
Kopsirgen Osman

Akşam Ali'ye tavuk kestik, iyi yemekler pişirdik. Komşu gençler toplandı, kızları getirdiler, Ali'nin gelmesi aklımızda yokken bir ziyafete dönüşüverdi. Armonik, oyun, herşey yerindeydi bu gece : Mızıkacı Tezada sırayla sevilen şarkuları çalıyor, şakalaşmalar da durmuyordu. Ençok dikkatimi çeken Tezada ile genç Nanuri idi bu gece. Onların ikisi de birbirlerinden hoşlanıyorlardı, ama bunu gizlemeye çalışıyorlardı.

Nanuri sık sık oyuna çıkıyor, şakalaşıyor, el çırpması da hepisinden daha sert ve hızlı idi.

Tezada ise devamlı armonik çalıyor, bunun yanında onun ne yaptığını, neler söylediğini de gözden kaçırmıyordu.

Oyun başlayınca, Nanuri armoniğe ayak uydurarak gitti, Tezada'yı aldı. Oynarken kıza eğilerek birşeyler söylüyor ama cevap alamıyordu. Kız söylenenler garibine gitmişçesine sadece, oyuna devam ediyordu. Bir ara ikiside benim durduğum yerden geçiyorlardı, Nanuri kıızı yerinde bir döndürdü, «Ors-s» diyerek önümde durdurdu ve oyununu hiç aksatmadan bana :

Ya Aset, bu kızın yalnız armoniği konuşuyor, kendisi değil.

— Bana kalırsa, konuşturmasını bi'irsen konuşur diye cevap verdim.

— Nasıl?... Konuşmak için birşey mi istiyor - diyerek güldü Nanuri...

Onu yanımda durduruşu gibi tekrar yerinde bir döndürdü kendisi de yerine sıçrayarak oyununa devam etti...

Oyun bitti, armonik sustu; şakalaşmalar aldı yürüdü. Aradan bir süre geçince delikanlılar, kızlardan birer türkü «Vared» için ricade bulundular. Armoniğin yanısıra mırıldanın diyorlardı onlar. Hepsinden çok Nanuri ısrar ediyordu bu işte :

— Mızıkacı başta olmak üzere birer türkü söylesinler dedi O.

— Olmaz, utanır kızlar, dedi'er bir kısmı.

— Niye utansınlar? diyerek Nanuri'nin tarafını tuttu bir kısmı da.

Gençler bu konuyu tartışa dursunlar, Tezada yanındaki kızlara, yavaş yavaş birşeyler fısıldadı. Aynı yavaşlıkla sözlerine devam ederek Tezada bir türküye başladı. Gençler tartışmayı bırakıp dinlemeye başladılar. Kız dudak altından gülümseyerek şöyle bir şey söyledi :

— Armoniğin tuşu gençler,

— Benim aydınlığım.

Sırayla basıyorum tuşlara ve ay

Sen sıramı gözetmedin,

Atın sıyrıldı

Durmaya bilmeden yayıldın va - ay

Oturanların hepsi Nanuriden tarafa bakarak gülüyorlardı. Oğlar parçar gibi kıpkırmızı kesilip, yanarak tutuşmuştu. Onun bu halini gören Tezada bu sefer onu daha çok kızdırmak isteğiyle ve gülümseyerek tekrar başladı okumağa :

İlk bu gece gördün beni,

Benim tatlığımı;

İki ayakkabımı eskittin va - ay.

Ayakların önemli değil artık,

Diline barlı acı,

Benim için üstünde tatlı birşey kalsın va - ay.

Armoniğin sesi yükseliyor, kızlar da güzel bir şekilde ona eşlik ediyorlar. Armonik yavaşlıyor, Tezada türküsüne şunları katıyor :

Sevmek borcunsa bile

Benim aydınlığım,

Bu baş senin değilmiş gibi kıyma kendine va - ay.

Kendine hakim olamıyormuş gibi görünen kimsenin

Sevgisi yavandır,

Onu sevemezsin de va - ay.

... Genç kızlar, erkekler senli benli konuşuyorlardı. Bu arada Nanuri de kendini biraz toparlayıp şakalaşmalara katıldı.

— Ne yaparsan yap yemin ederimki seni alacağım dedi O Tezada ya dönerek. Ama Tezada armoniğin sesini yükselterek «Gvasara»yı çalmaya devam ediyor.

Zaman çok kısa geliyor insana böyle güzel, eğlenceli gecelerde. Ve yine çabucak sabah oldu. O gün köyde ağızlarda dolaşan tek bir haber vardı :

«Nanuri Tezada'yı kaçırdı!»

Hayırlı, uğurlu, ne sade bir gelin alma...

Dimitri Gulya (X)

TEVUNE HAÇİM'den
Çeviren : GERİGE

Karadeniz kıyısındaki Sohum şehrinin, sokaklarından birinde, iki katlı bir ev var. Küçük avlusu, asma sürgünleri, yeşil palmye ağaçlarıyla kaplanmış, avludan ziyade küçük bir bahçeyi andırıyor.

Merdiven'lerden çıkıp eve girildiğinde, hemen sola dönünce geniş, uzunca bir misafir odası, sağa dönünce girilen oda çalışma odasıdır. Her iki oda da kitap dolu, duvarlarda seccadeler asılı. Dolapların arasında parlayan fayans gibi pahalı kabkacakların içinde büyük, siyah kupalar, içki «fade» içilen kadehler göze çarpıyor. Dolaptan görünenler, ya'nız Avrupa'nın, Asya'nın, Amerika'nın en ünlü yazarlarının yaldızlı isimleriyle, yine ad'arı yaldızlı harflerle yazılmış eserleri değil, eski, solmuş, işe yaramaz gibi görünen çok ince kitaplar da göze çarpıyor.

Bu evde, antika eşyalarla, günün dekoru, gayet güzel anlaşılıyor. Eski yeniye küçümsemiyor, yeni de eskiye hürmette kusur etmiyor. Kültürüyle, edebiyatıyla, evdeki asırların kitaplarıyla, bu ev sahibinin temel teşkil ettiği edebiyatın ilk yazılarına bakarken, sadece bunu yetiştiren halkın, önceleri diğer'lerinden, oldukça geri kaldığı kanaatine varılmıyor. Bu evden çıkmadan, sadece dolaptaki kitaplara bakmakla bu şair milletin, yeni kültürüyle, genç edebiyatıyla, en ileri milletlerin seviyesine ulaştığı kolayca anlaşılır. Bu, ev sahibinin kitaplarının kalın, çok sayıda olmasından, kendi isminin yaldızlarla yazılmasından ve kitaplarının halen basılmasından değil. Bu terakkinin anlaşılmasına sebep; O, temel ödevi gören şahsın yön verdiği, hocalığını yapıp yetiştirdiği çocuklarının mükemmel eserlerinin de kendi eserleri yanında bulunmasıdır.

Onlar, birtane iki tane değil, çok oluyor.

Azgın bir nehrin iki yakasını birleştiren sağlam bir köprü gibi, geçmişle bugünü birbirine bağlayan kim? Kim bu adam?

Bahsini ettiğimiz şahıs, şiirlerinin birinde; «İnsan ömrü yaşadığı yıl sayısına göre değil, yaptığı faydalı işlere göre hesaplanmalıdır» der. Bu sözleri düşünen, kalbinde besleyen ve kâğıda aktaran adamın büyük yaşantısı, güç yaşantısı ve de şüphesiz, güzel bir yaşantısı oldu.

Onun yaşıda, yaşadığı yıllara göre değil, kendini yetiştiren halka yaptığı iyilik'lerle, hoşgörüsü çok olan muhabbetli kalbinde çarpan sıcak kaniyle yazdığı kitaplarına, insanları güzel yaşantıya, mutlu yaşantıya, kardeşliğe çağırın şiirlerine, şarkılarına göre hesaplanmalıdır.

Bahsettirmiş adam, sadece edebiyatta temel atmamış. Kendisini yetiştiren halkın destanını ilk yazan, onun alfabesini, gramerini meydana getiren, etnoğrafie yön veren, memleketinde ilk tiyatroyu açan ilk önce dramatik eserler yazan odur.

Dimitri Gulya

çocukların zevkle okuduğu kitaplar, yine onun kaleminden çıktı. Paşa Beçmirza, şu mısraları onun için yazdı :

Ömrün bestesini yapan,
Yığıtlık yurdundaki insan,
İyilik uğruna daima savaşarak,
Bütün yaşantısını veren.
İnsanca, bir kader uğruna
Bütün gücünü harcayan.
Milletini canından çok seven
O, çilekeşler evladı.
Ona büyük mevkiler layık,
Öylesi insanı iyiye götürür.
Öyle bir yığıt'e olursam,
Savaşın en korkuncuna giderim.
Onun kaderinde çirkefe düşmek bile olsa,
Bende beraber giderim.

Beçmirza'nın sözünü ettiği gerçek insan, olgun insan. Abbaz milletin büyük şairi Yosif'in oğlu Dimitri Gulya'dır Sovyet Blokundaki birçok millet bu mükemmel insanı çok iyitanır, emsalsiz eserlerini çok iyi bilirler. O, çeşitli meziyetleri yanında çalışkanlığından dolayı da çok sevilir.

Çalışkan, çalışkanlık... Bu sözler Dimitri Gulya için çok az. Kendi milletine nekadar büyük hizmet'eri dokundu! Onun derecesini burada birkaç cümleye sığdırmak imkânsız. Biz başlıca eserlerini şöyle bir hatırlamakla yetinelim : Yüzün üzerinde hikâye «Kamaçig» adlı büyük bir roman, şiirlerle şarkılar ihtiva eden bir çok kitap bastırıldı.

«Abhazlar'ın destanı», «Abnaz takvimi», «Abhozlar'ın ticaret tanrısı ve ticaret dili», hava olaylarını nasıl biliriz», «Abnaz gramerinin materyelleri», «İsı f' mi lügatı», «Abnaz dilinin imlâsı», «Abnaz ata sözleri ve tekerlemeler» adlı eserler onun kaleminden çıktı.

İki Abnaz alfabesini ilk birleştiren, ilk kez öğretmenlik yapan, ilk kitap yayınlayan şair, ilk Abnazca gazeteyi çıkaran odur. Daha önce de redaktörlük yapmıştır. O, hem tarihçi, hem folk'örcü, hem de tiyatro rejisörüdür. Bütün bunların dışında O, cemiyetin en çalışkan kişilerindedir.

Büyüme çağındaki bir fidan, baharın bol güneşini, yağmurunu aldıktan sonra, nasıl boy atar, dal budak salarsa; büyük kültür seviyesine; erişmiş mi letlerin, geçmişte ilk çalışmalarını yapan insanları, şayanı hayret becerilere sahiptirler. Çok şey bilir, çok şey yapar ve büyük eserler bırakırlar.

Büyük Osetin şairi, ha'kçı, ressam Kosta Hetogurov, Kabardeyler'in tarihçi, Filoloğu, Folklarca, büyük şairi Nogum Şora böyledirler.

Bunlar ve Dimitri Gulya gibileri, kendilerini doğuran halkın uyandırdığını, neyin peşinde gettiğini, neyle mücadele ettiğini ve onun meziyetlerinin nereye eriştiğini açıkça gösterirler.

Abhazlar'a okuma yazma öğretmesini, kitaplarını bastırışlarını hatırlayarak, Dimitri Gulya yazıyor : «Şiirlerimi ihtiva eden kitab 1910 da hazırladığım ilk eserdir. Hazırlamak okadar güç değil, güç olan onu yayınlamaktı. Onu basacak kimse yoktu. Çile çektim, yüzüzlük yaptım, kendi paramla kitabımı bastırmak için işe dört elle sarıldım. Abhazlar'ı okutmaya çalışan cemiyetten borç para alarak kitabımı Tiflis'te bastırdım. Kıymetini bilecekleri eline geçecek kimsem o'madığı için onları evime götürmeye mecbur kaldım. Eve gelen misafirlere hatıra olarak veriyor, onlar vasıtasıyla köylere, okullara ulaştırıyordum.»

Ozamanlar; Fanziy Mejd ile Yelberd Hasan'ın paralarıyla Temirhanşura'da alfabe bastırıp, alfabeler kucaklarında, köy köy dolaşarak halka dağıttıkları nası unutulur?

İnsan, Dimitri Gulya'yı, okadar eserine, elinden çıkan okadar kitaba bakıp düşündükten sonra, bir ömür boyu okadar eser veren, okadar iş bitiren zayıf, kır saçlı adamı, doğrudan doğruya, Nart camiasından; Nart Sosrukua'nın, Bate-rez'in, Aşemez'in bütün hünerlerine sahip sanıyor.

Dünya'nın güzelliği, onun cana yakınlığı, halkın güçlülüğü, insan eserinin iyiliği, kıymeti, kendini yetiştiren Abnaz milleti insanının; insanlığı, şerefi, gücü, cana yakın ve becerikli durumu üzerine, becerikli eserler verdi Dimitri Gulya.

Onun gibi o'lamak ne büyük şans...

(X) : Bu yazı, NALÇIKTA 1958'de yayınlanan «Oşhamaho» dergisinin 3. sayısından alınmıştır.

BAĞIŞLAR

İstanbul Kafkas Kültür ve yardımlaşma derneğinin Kadıköy - Üsküdar semtinde Bağlar başı caddesindeki kültür lokalinin satın alınması için te-berrüde bulunan pek kıymetli hemşerilerimizin yeni bir yardımlarını şükranla-rımızla aşaya derc ediyoruz. Var olsunlar.

Dernek Başkanı
Sait ŞURDUM

Lira

5000	Ceyhan ve Adanadaki hemşerilerimiz başta sayın Nurettin Yağanoğlu eliyle	
1000	Etem ARUTAN	600 Mehmet Jular
700	Muhsin BAÇ	100 M. Emin YILMAZ
500	Enver KANDEMİR	100 Hikmet YEDİÇ
500	Hilmi ASENA	100 Zihni ALAÇAM
500	Bahrullah YEĞİNER	100 Lisan MERZEY
500	Kemal ÖZDEN	100 Ahmet DORUK
500	Mustafa MAKARA	100 İhsan KAZUKOĞLU
300	Adnan BARAN	100 Nazmi OKTAY
300	Muammer PSAK	100 Nedime TANBI
250	Albus YAĞAN	100 Lütfi DENİZ
250	Ali GÜNGÖR	100 Münire URKAN
250	Osman JULAR	100 Kemal CANKAT
250	Şuayp YERÇOK	100 Zihni SANDIKÇI
250	Muammer BİLGİÇ	100 Cezair ERDEM
220	Havva GÜSAR	90 Saliha ÖZAKMAN
200	Gazi ALANKUŞ	75 Zeki ESSİZ
200	Lütfiye GÜLSUNAR	50 Aktün ÖZKAN
200	Üviye KEFELİ	50 Aze MARSAN
200	Yusuf MARSAN	50 Şeref ÖZGÜL
200	Elmas ESSİZ	50 İlayet MANOĞLU
200	Murat ÖGÜN	50 Ferit ATAN
200	İsmet HARETOKA	50 Osman BESLER
200	Şakir AKTAŞ	50 Atiye MARŞAN
200	Kafkas Emlâk Ofisi	50 Recep BOZKURT
120	TamarGÜCÜM	50 Ziya POLAT
100	Makbule ŞURDUM	

Toplam : 15805

ASILI KOYPLIZ (x)

KARMOKUE M. den
Çeviren : Gerige

Bir Çerkes köyünde, bir Çerkes avlusunda, bir tati! günüdür. Nağmeler saçan armonikanın sesini, yaz gününün temiz rüzgârı oldukça uzaklara iletiyor. Geniş avluda büyük bir çeg kurulmuş, gençler gayet neşeli. On'arın arasına daha yaşlılarda katılıyor, nineler de çeşitli yerlerden seyrediyor.

Avlunun bir başka tarafında sıralanmış uzun Şölen sofrası uzanıyor. Evin içinde de yaş'azna, misafirliklerine göre layık oldukları mevkilerde gurup gurup insanlar oturuyor.

Avlunun orta yerinde hazırlanmakta olan «Asılı Koyplız»ın çevresindeki kalabalık bambaşka. Boy'arı beş metre civarında iki direk dikilmiş, onların üzerine tavan yerine, üç dört metre boyunda bir ağaç uzatılmış.

Tavan boyunca, değişik birçok yiyecekler, ufaktefek eşyalar : Ekmek, kurutulmuş büyük bir koyplız, kesilip temizlenmiş tavuk, ipe dizilmiş halguane içki, ş'sesi, kumaşlar, küçük eşarp, gömlek, kese gibi şeyler asılı. Ağacın yerindedir deriden yapılmış ve iyice yağ emdirilmiş bir ip takılı. İpe tırmanmak için kendine güvenenler meydanda toplanıyor. Üzerinin yağ olmasından korkanlar, ondan korunmak için hazırlanmış elbise'er giyiyorlar. Ona bileği sağlam, güçlü o'antır tırmanıyor. Tavana çıkmaya muvaffak olan kimsenin sadece iki şey indirmeye hakkı var. Daha kıymetlilerini indirebilmek için tavan boyunca gitmek lâzım, bunu beceremiyorsan ipe yakın olan yiyecek ve eşyaları indir.

İpe iyice tırmanıp, tavana yetiştim derken kayıp kendini yerde bulanlar az değil, Seyredenler onlara katıla katıla gülüyor. Emel'ne ulaşanlar ise sevgi g'sterileri ile alkış'aniyor, yaşlılar da onları aferinle taltif ediyorlar. Becerikli delikanlılar indirdikleri şeyleri sevgi'eri, sempatileri olan kimselere veriyorlar. Direktekilerin en kıymetlisi telâkki edilen koyplızı indiren becerikli delikanlı; Çerkesl.k'e tam anlamıyla vakıf değılsede birtakım şeyler biliyormuş. Koyplızı yaşlıların sofrasına götürüp, baş köşede oturanın önüne koydu.

Sevinç, ve yiğitlik bir arada. Bu avluda bugün asılı koyp'ızın neşesi var...

Bu yazıyı okuyanlar : «Bu bahsini ettiğiniz şey nedir, asılı koyplızı yapan var mı şimdi?» diyebilirler.

Evet var. Bu bizim bahsettiğimiz şey, geçen hafta cereyan etti. Yeri de : Şhaliko'dan Keref Barısbı'nın avlusudur.

Bu ailenin sevincine sebep; Bir erkek çocuklarının dünyaya gelmesi idi. Dört kız çocuğuna sahip bir aile için, büyük bir mutluluktur bir erkek çocuk dünyaya getirmek. Ama onun sevinci, sadece o aileye ait değil, bütün kabile, bütün köy ve on'arı tanıyan herkes bu olaya çok sevindi.

Sevinçlerinin ispatı olarakta bu şenliğe büyük bir içtenlikle iştirak ettiler. Çocuğun dünyaya gelmesiyle sevinip bu şenliği düzenleyen onun babası. Barısbı'nın ağabeyi Arabi'dir. Bu işte de Adige gelenek ve görenekleri mevcut.

Onun babası eve giren bir erkek çocuğunun özlemine çekmesi nedeniyle hernekadar çok sevindi isede; büyükleri mevcut olduğu için bu sevincini açığa vurmadı. Onlar aralarında böylesine bir düşünceye sahip dört kardeş oluyorlar. Kendilerinin, annelerinin, eşlerinin üzerine kurulu, aralarında birbirlerine karşı olan

yüksek ahlâkın, birlikte olmanın, güzeli'n, büyük ahlâkının küçük tarafından devam ettirilmesi üzerine çoksey söylenebilir...

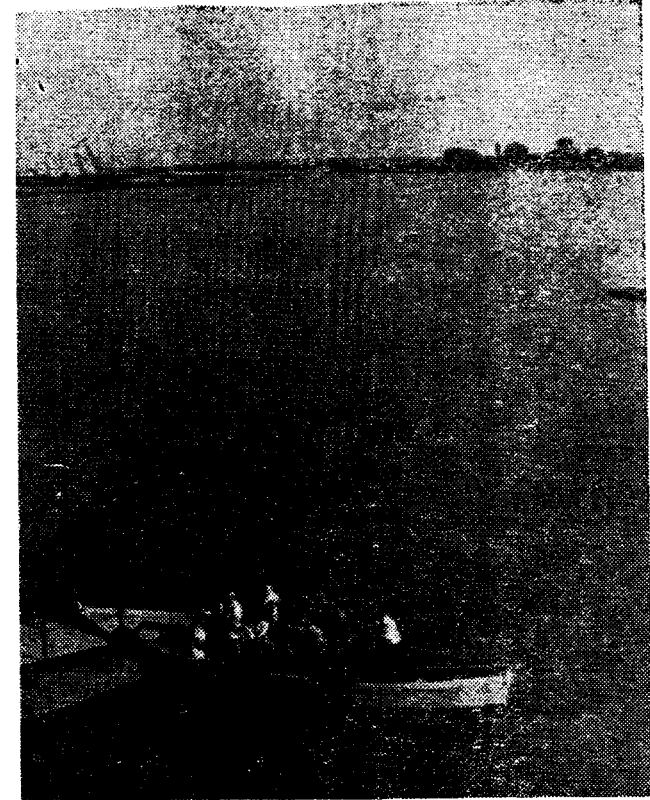
Şimdi «Asılı Koyplız» meselesine yeniden bir dönclim, Öyle sanıyoruzki, sevincimizi yücelten, neşemizi arttıran, güzelleştiren, zamanın eskitemediği bu güzel gelenek, bundan sonra da pekalâ uygulanabilir. Bunun faydadan başka zararlı hiç bir yönü yoktur. Düşünecek o'ursak; bu mükemmel bir spordur, gençlerimizi güçlükleri yenecek, becerikli ve herşeye rağmen emeline ulaşabilecek bir şekilde yetiştirir.

Şüphesizki atalarımız asılı koyplızı birçok başka türlü güzellikleriyle tatbik ediyorlardı.

Ama onların hepsini bulamasak bile, şimdiki büyüklerimiz de bun'ardan birçoklarını bilirler. Eskidenberi Adıgelik'le mevcut olagelen koyplız oyunu bugün de sevinçli günlerimizi süsler, sevincimizi yüceltir.

Bu yazı, Kabardey Balkar'da yayınlanan 3/9/1970 tarihli Lgog gazetesinden alınmıştır.

(X) : Koyplız : Yağlı, özel yapılan bir Çerkes Peyniri.

Kuban Nehrinden bir görünüş: Adige Özerk Bölgesi)

Mahmud Nami Yegvaş (Yequaş)

Dr. Vasfi GÜSAR

Kuzey Kafkasya ülkesinde, Çerkesya da büyük göçten önce sekizinci asırda yaşamış Çerkes sapsız dalından (1) Yegvaş soyundan Mahmud Nâmi, genç yaşında İstanbul'a, oradan da Mısır'a geçmiş ve Kavalalı Mehmet A'i Paşadan yakın ilgi görmüştür. Mahmud Nâmi'nin kardeşi Ahmet de beraberinde Kahireye gelmiş ve orada vefat etmişti.

Mahmut Nâmi; Mehmet Ali Paşanın kurduğu deniz harp okuluna girmiş, daha sonra Fransaya gönderilen öğrenciler arasında bulunmuştur. Dönüşte Mehmet Ali paşa onu yanına alarak yüzbaşı (Capitalne) rütbesi vermiş, arkasından Bavruta (Libnan) deniz komutanı olarak gönderilmiş, bir süre sonra Kahire de Maliye vezaretine yükseltilmiş, fakat Beyrut ile ilgisi kesilmemiş ve oranın imar ve kalkınması için de çalıştırılmıştır. Bu arada deniz harp okulları için Türkçe bir eser yazmış ve bundan Fransa harp okullarındaki ders şekillerini, doğu ile batı arasındaki fari ve ders anlayışını açıklamıştı. Mehmet A'i paşa ile Mâbeyin arasındaki şiddetli anlaşmazlık üzerine çok üzülen Mahmud Nâmi, padişah Mahmud ile Mehmet Ali paşa'ya birer yazı göndermiş ve bu yazılarda «Mensup olduğum milletimin âdet ve gelenekleri; anlaşmazlıklar karşısında tarafsız olmaktığım, yada arayı bulmak ve anlaşmayı sağlamaktır. Bütün çalışmalarına rağmen arayı bulmaya imkân bulamadığından lütfen istifamı kabul buyurunuz» demiştir. Arap yazarları eserlerinde bu istifayı şöyle açıklarlar : «Min teka'id kabiletine (Çerkes olduğunu belirtmek istiyor) innena filkha'afat nelzmulhâyad av nes'i lissulh vesselâm. Fe'izenem fekün min mecal lithakkik mes'anâ fetefeddelu bikabul istik'aletina» (2). Bunun üzerine görevinden ayrılmıştı.

Padişah onu İstanbul'a devat etmiş, bir çok valiliklere atanmıştı. Bir gün padişah ile görüşmesinde konu Beyrut dolaylarına dönmüş Mahmud Nâmi; Beyruta gönderilmesi ricasında bulununca o sıralarda iyi suyu olmayan, dar yolları bulunan ufak bir kasabaya talip olması padişahın tuhafına gitmiş fakat istediğini kırmamış Beyruta vali yapmıştı.

Mahmut Nâmi, Beyrutun imarını düşünmüş ve ile aklına gelen ile içinde bol hurma ve sedir (fıstık) ağaçları dikmeyi ve yetiştirmek olmuştur. Bunun için Fransadan Ziraat mütehassısları getirmiş, muazzam orman yetiştirmiştir. Beyrut çevresinde beyrutuların (Hirc) dedikleri geniş orman onun eseridir. Yolları genişletmiş, dinamit ile balık avını yasaklamış ve iyi bir ad bırakmıştır. Bir süre sonra Mısıra gitmiş 56 yaşında Kahirede ölmüş ve orada defnedilmiştir.

İBRAHİM FAHRİ YEGVAŞ

Mahmut Nâmi Paşanın oğlu İbrahim Fahri bey mühendis okunu b'tirmiş, Mısır'ın kalkınmasına çok çalışmış, Khidivin ten müsteşarı olmuştur. O da Mısır - Babiali anlaşmazlıklarının tekrar filiz vermesinden üzülmüş ve babasının yolunu tutarak padişaha sadakat khidive saygı hisselerinin üstünlüklerini düştürerek Mısırdaki görevinden ayrılmış âile ferdleri'e Beyrutun yolunu tutmuş ve giderken de Kahirede bulunan babasının, amcasının ve diğer akrabalarının mezarlardaki naşlerini çıkartarak bir vapurla Beyruta götürmüş ve hepsini Beyrut-taki (E'avza'i) kabirliğine gömmüştür. Elavze'i kabri Osmanlı - Mısır Mercidabık savaşında Şehit olan Mısır Çerkes sultanı Kansavgur'un naşinin çerkesler tarafından Beyruta götürülüp defnedildiği mezardır (3). Mısır ve Lübnan arab yazarları (Aradaki ihtîaf ve geçimsizlik yüzünden insanların bir yerden başka bir yere giderken bütün mal'arını ve her şeylerini, aile mezarlarını da beraberlerinde götürmenin ESKİ ÇERKES GELENEĞİ) olduğunu yazarlar. (4). İbrahim Fahri da bu geleneğe uymuştur derler.

İbrahim Fahri Beyrutta bulunduğu sürece Beyrutun imarına çalışmış, bir zamanlar Nablus (filistinde) mutesarıfı, sana da Fas (Marok) da Osmanlı sefiri bulunmuş, fakat gitmeyerek Beyrut Belediye reisliğini tercih etmiş, orada bir hayli çalışmış, yolları genişletmiş. Birinci dünya savaşında Beyrut belediye reisi bulunmuş fakir halka uzun yardımlarda hizmetlerle ün kazanmıştır, İbrahim Fahri 1918 de Beyrut da vefat etmiş ve aile mezarlığına gömülmüştür. İki oğlu, iki kızı o'lmuştur oğlu. Mahmut Nâmi beyrutta ölmüş, Ahmet Nâmi küçük oğludur.

DAMAT AHMET NÂMI YEGVAŞ

Ahmet Nami bu ailenin ünlü şahsiyeti olmuştur. Araplar Ahmet Namiyi aile ve soyunu, Çerkes âdet ve ananelerini muhafa eden, üzerinde titreyen, suriyedeki Çerkeslerin, hemşerilerinin faydalarına çok çalışmış şahsiyet (5) olarak tanırlar. Meşhur Kâmil paşa İzmir valiliğinde iken Ahmet Nâmi İzmirde görev almış, Kâmil paşanın oğlu Sait paşaitelanı şmıştır. Sait paşa Ahmet Nâminin hemşiresi Fehime hanım ile evlenmiş ve bu evlenme ve yakınlık ile yüksek Türk aileleri ve Haneden ferd'eri ile tanışma fırsatını bulmuş ve 1910 da Sultan Hamid (ikinci Abdülhamit)'in kız kardeşi Ayşe Sultan ile evlenmiş ve Damat olmuştur.

Damat Ahmet Nâmi birinci dünya savaşında Beyruta geçmiş sosyal ve siyasal alanlarda çalışmış Lübnan aileleri ile teması sıklaştırmış ve sulthan sonra Suriyede ünlü Fransız siyasi şahsiyetleri ve bu arada Fransız siyaset adamı ve yazarı Compte Henri de Juvenile'n iyi dostluğunu kazanmış ve Suriyenin 1925 ihtilâ'i üzerine ilk Suriye Cumhuriyet Başkanı seçilmiş bir süre sonra Fransızlarla bazı anlaşmazlıktan ötürü istifa ederek ayrılmış ve siyasi hayattan uzaklaşmıştır. İnzivaya çekilen Ahmet Nâmi Beyruttaki emlakı ile meşgul o'muş 1933 yılında 48 yaşında iken beyrutta vefat etmiş ve oradaki aile mezarlığına defnedilmiştir. Ahmet Nâmi'nin büyük oğlu Ömer beyrutta, küçüğü Osman Paris de ticaret ile meşguldurlar.

- (1) Elhayat. Arapça gazete. Beyrut. 29/Onak/1963. Sait Hetaki Eldamad Ahmet Nâmi. sayı 515.
- (2) Aynı gazete sütun 2
- (3) Hasan Kasım. Elmezarat - ul - İslâmiyye vel - Asar - ularabiyye - İslâm mezarları ve Arap eserleri. Arapça. Mısır, Elkahire, 1942. sayı 321.
- (4) Elhayat gazetesi sütun 4
- (5) Aynı gazete sütun 5

(Geçen sayıdan devam)

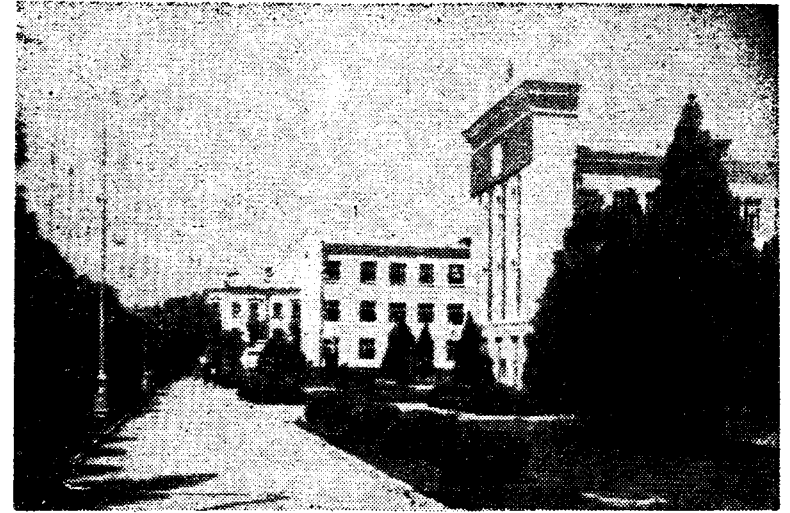
GÜRCÜ ATA SÖZLERİ

— 3 —

ZURAB Tçumburidzedden çeviren : H. HAYRİOĞLU

Yokuşun inişide vardır,
Amiran'ın aklından türkü geçer. etrafa; Sizde söyleyin der.
Parlayan kılıcı tuz, ekmek mağlup etti,
İyiliğin diii yoktur, ama konuşur.
Şans işler, adam öğünür,
Bulanık suda balık avlamak kolaydır.
Kalkanla kalk, oturanla otur.
Toprak bile amaneti saklamayı bilir.
Dert adamı öldürmez.
Ya eşek olacağım ya eşeğin sahibi.
Haberci bizden haber sorar.
Eğretiliden şarap olmaz.
Bir yerin açık değilse, birşeyin yok demektir.
Lâf işten uzun olmamalı. makbul değildir.
Varsın olmasın, yakınından sakın.
Avcının evi olmaz,
Kıskanç insan olmaz.
Muhtaç da olmadım, zengin de olmadım, eski emekle eski şa-
rapla yeni yılı buldum.
Bildircin ağaca konmaz,
Ondurmaz'ın kendisi de olmaz,
Yalan sabaha çıkamamış.
Neyle yıkasan kargayı ağartamazsın.
Yiğit namerdin kılıcından korkmaz.
Düşmansız adamla, yenilgin adam
Erkeğinin methini yapan kadın yük'e basmıyan öküz kadar
değersizdir.
İstemem diyen dokuz ekmek yemiş.
İstemem, cebime koy demişler.
Kürekle yaba, emekler heba.
Gürlediği kadar yağmaz.
Arsian yaylasında gelin oynar yorunur, ne yer'i memnun
edebilir ne gözü.
Ne iyi gelin olabildim nede iyi erkeğe düştüm,
Etmeğ yasaksa söylemektemi yasak?
Cehalete merhamet yaraşmaz.
Hiçbirşey kibarlık kadar ucuza mal olup onun kadar yüksek
değildir.»

(Devamı var)

KARAÇAY — Çerkes'te Çerkes Şehrinden bir görünüş.

ACI BİR KAYIP

Üzüntüyle öğrendiğimize göre Ankara Kafkas Derneğimizin üyelerinden Beslan Hurnu'nun babası emniyet müfettişlerinden Kâmil Hurnu hemşerimiz bir kalp krizi sonucunda hayata gözlerini yummuştur.

Cenazesi Ankara'dan Düzc'e götürülen merhum orada törenle Bostan-beri köyündeki mezarlığa defnedilmiştir.

Çevresinde ve hemşeriler arasında çok sevilen merhuma Tanrıdan rahret ailesine başsağlığı dileriz.

DERGİMİZİN NOKSAN SAYILARI

Dergimiz abonelerine dergileri muntazaman postalanmaktadır. Ancak bazı aksaklıklar olmakta ve abonelerimizden deriglerini alamayanlar bulunmaktadır. 24,25,26,27 sayılarımız alamamış olan okuyucularımızın durumunu bize bildirmelerini ve bu durumda bulunanların dergilerinin kendilerine yeniden postalanacağını bildiririz.

Kafkasya Kültürel dergisi bundan göyle ancak abonelerin ihtiyacını karşılayacak nitelikte bastırıldığından okurlarımızın dergilerini başkalarına vermemelerini önemle duyururuz.

SAMSUN KAFKAS KÜLTÜR Derneği Folklor Ekibi Son gesterilerinden birinde.

SAMSUN'DA

Genç kardeşimiz M. Ali Erdoğan'ın yetiştirdiği Samsun Kafkas Kültür derneğimizin folklor çalışmaları başarıya ulaşmış bulunmaktadır.

Samsun'da yapılan gösterilerden sonra Fo'klör ekibi 5.9.1970 tarihinde Sinop'ta kapalı salonunda ve 3.10.1970 tarihinde de Havza ilçesinde Elhamra sinemasında başarılı iki gösteride bulunmuştur.

Derneğimizi, ekip elemanlarını ve genç ekip hocasını tebrik eder başarılarının devamını dileriz.

Bursa'da Kafkas Kültür Yardımlaşma Derneği'nin mutat Pasta Milli Yemekler) Gecesi bu sene de 24 Ekim 1970 Cumartesi akşamı Kültürpak Söğütlü Gazinosunda yapılmış ve çok takdir edilmiştir. Tebrik ederiz.

OKUYUCULARIMIZIN DİKKATİNE

Yayınlanmak üzere dergimize gönderilen bazı yazıların el yazısıyla yazılıp gönderildiği görülmektedir. Daha önce de belirttiğimiz gibi dergimize gönderilen yazılar daktilo ile ve sayfanın bir tarafına yazılmak suretiyle gönderilmelidir.

Kafkas Gecesi Yapıldı

Ankara K. Kafkasya Kültür Derneğinin her yıl düzenlemekte olduğu Kafkas gecesi bu yıl da 14. Kasım 1970 tarihinde Atatürk Spor Salonunda düzenlenmiştir.

Ankara Kuzey Kafkasya Kültür Derneği Gençlik Kolu'nun düzenlediği, Kuzey Kafkasya Efsaneleri Sergisi 2-15 Kasım'da Ankara Kavaklıdere Ak-Sanat galerisinde açılmış ve büyük ilgi görmüştür.

Gençlerimizi tebrik ederiz.

NIKAH DÜĞÜN ve NIŞAN TÖRENLERİ

Hemşehrilerimizden Perihan Doyuran ile M. Ali Erdoğan 31/10/1970 de Havzada, Nurten Türkay ile Fahri Özkan 9/9/1970 te Bandırma'da, Fatma Yaşar ile Nevzat Özkan 6.9.1970 te Düzce'de nikâhlanmışlardır.

Aytül Şıklaroglu ile Yaşar Kozakoğlu 14/10/1970 te Ankara'da evlenmişlerdir. Bursa Kafkas Kültür Derneği Folklor ekibinden Bahattin Çakır ile Nezahat Zengin 17/10/1970 te Bursa'da.

Nergiz Özdamar ile Sami Kurbay 14/10/1970 te Kayseri'de nişanlanmışlardır.

Ertekin İşcan ile Işık, Berk'in düğünleri 19.Ekim.1970 tarihinde Sakarya'da Gonca düğün salonunda yapılmıştır.

Hemşerilerimizden Selma Güler ile Kerim Sarıçam Ersin Kocaer ile Remziye, Samsun'da törenlerle evlenmişlerdir.

Emekli albay Sayın Ali Güngör'ün kızı Tülin ile yine hemşerilerimizden ve folk'ör ekibinden Yılmaz Özgür'ün nişan törenleri 19/haziran/1970 Cuma günü akşamı İstanbul Harbiyede Ordu evinde kalabalık bir topluluk içinde yapılmıştır. Gençlerimizi tebrik eder, genç nişanlılara mutluluklar dileriz.

PUL GÖNDERİLMESİ HAKKINDA

Birçok okuyucumuz sordukları şeylere cevap istedikleri takdirde mektup içerisinde 50 kuruşluk cevap pulu göndermelidir. Cevap istenen yazılarda pul gönderilmezse yazılar cevaplandırılmayacaktır.

DERGİMİZİN CİLTLERİ HAKKINDA

Kafkasya kültürel dergimizin elimizde yalnız son iki cildi kalmıştır. Bunun dışında geçmiş sayıların istenmemesini, son 5-6 cı iki ciltin bir arada ciltlenmiş olarak 40 Lira fiyatla satışa arz edildiği duyurulur.

GEÇMİŞ OLSUN

Ankara derneğimizin eski başkanlarından ve üyesi kıymetli kardeşimiz Bayram Hergüner bir kalp krizi geçirmiştir.

Tıp fakültesinde bir süre tedavi gören kıymetli hemşerimizin durumu iyiye yönelmiştir.

Derneğimizin kıymetli kardeşimize geçmiş olsun der.

Sait, Mesut, İzzet, İhsan ve Kundey Şurdumların Anneleri Şerife Hanım bir trafik kazasında yaralanmıştır. Geçmiş olsun der acil şifalar dileriz.

VEFAT HABERLERİ

İstanbul Kafkas Kültür ve Yardımlaşma derneği kıymetli üyelerinden, hemşerimiz emekli albay Firdevsi Özbek (Geçen) 9 Kasım 1970 günü İstanbul'da vefat etmiş ve Feriköy'deki aile mezarlığına defnedilmiştir. Oğlu Orhan'ın ve kız'arı Özcan, Suzan ile damatları Ürdün'ün Belçika sefiri Züheyir Habjoka ile Hakkı Savaş'ın üzüntülerine katılır, Başsağlığı dileriz. Allah rahmet eyleye.

Üzüntüyle haber aldığımızı göre kıymetli kardeşimiz Dursun Yaman Hurmoğlu'nun anneleri uzun süren bir hastalığın sonra Merzifonda vefat etmiştir.

Cenezesi hemşeri, dost ve yakınları tarafından kaldırılan merhume'ye tanrıdan rahmet diler kıymetli kardeşimize ve yakınlarına baş sağlığı dileriz.

Münih (Almanya) da Dr. Mümtaz Marşan, Avukat Mahmut Marşan ve Ceyhanda çiftçi Muzaffer Marşanın kardeşleri Süşehiri hazine Avukatı Haydar Marşan'ın 5/Eylül/1970 te Ankara'da Sivas'a giderken bir trafik kazası neticesi vefat ettiğini öğrendik. Marşan ailesinin üzüntülerini paylaşıyor, başsağlığı dileriz Allah rahmet eylesin.

KAZANOKUE JABAĞI KİTABI SATIŞA ÇIKARILDI

Kafkasya Kültürel dergisinin bir süre önce duyurduğu yeni yayınları okurlarımıza sunulmak üzere. Bu yayınlar bir kurul tarafından hazırlanmakta ve satışa arz edilmektedir.

1969 yılında yayınlanan ÇERKASYA'DA SOSYAL YAŞAYIŞ kitabımızdan sonra 1970 yılında KAZANOKUE JABAĞI eserimiz yine 7,5 Lira fiyatla okurlarımıza sunulmaktadır .

BAYRAM TEBRİKİ

OKUYUCULARIMIZIN GEÇMİŞ OLAN ŞEKER BAYRAMLARINI
KUTLAR, MUTLULUKLAR DİLERİZ :

KAFKASYA

BÜYÜK KAFKAS GECESİ

İstanbul Kafkas Kültür ve Yardımlaşma Derneği yararına davetlisi bulunan Ankara Kuzey Kafkas Kültür ve Yardımlaşma Derneği Folklor ekibi 15/Aralık/1970 salı günü akşamı İstanbulda Harbiyede Spor Sergi Sarayında bir (BÜYÜK KAFKAS GECESİ) tertiplenmiş, Kuzey Kafkas Halk oyunlarını pek seven ve takdir eden İstanbul Halkına sunmuştur. Gece yarısına kadar devam eden bu ritmik, çevik ve disiplinli güzel oyunlar sergi sarayını tıklım tıklım dolduran sanat seven İstanbul halkının kulakları çınlatan alkışları içinde sürüp gitmiş, verdiği zevki ve duydukları hayranlıkları neşe dolu gözlerinde belirtmişlerdir.

Yılbaşı eğlencelerini aratmayacak nitelikte bu geceyi İstanbullulara bağışlayan sayın İstanbul Kafkas Kültür ve Yardımlaşma Derneğine, ve onunla el birliği yapan sayın An'ara Kuzey Kafkas kültür ve yardımlaşma derneğine derin şükranlarımızı sunarken başta şefleri sayın Elbruz Gaytaoğluna ve ekibine de hayranlıklarımızı, teşekkürlerimizi belirtmek bizlere kıvanç verir. Var olsunlar.

İstanbul halkından
elli kişi adına
Fuat SEZER

Kafkas Clup Restaurant

II Aralık 1970 Cuma günü akşamı İstanbul Kadıköy Bahariye caddesinde «KAFKAS CLUP RESTAURANT»'ın geniş salonunda kokteyl partili bir açılış töreni yapılmıştır. Kadıköyünün nezh ve güzel bir toplantı ve dinlenme yeri olacak yemekli, müzikli, şarkılı bu müessesinin kuruluş ve açılış şölenine tanınmış bir çok hemşeri ve vatandaş katılmış, yüzden fazla çiçek gönderilmiş, Çerkes - Kafkas millî oyunları oynanmış, toplumun ve davetlilerin çokun neşeleri içinde gece yarısını bulmuştur.

Adighe tarihi yazarı merhum Şora Nogumuka'nın torunu olan klüp sahibi mimar Bahri Yeğiner (Şora) hemşerimiz tebrik edilmiş çekici yaşantısı ile başarılar dilenmiştir. Tebrik ederiz.

gürcüstan

kültür edebiyat sanat tarih folklor

HADİSELER YARATAN KİTAP!

toplatma kararı kaldırılmış,
nihayet serbest satılmaktadır.
renkli, bol resimli, ofset baskı,
birinci hamur krome lüks kapak
zengin bibliyografya, 250 sayfa
fiyatı: 15 lira, ödemeli yollanır.
dağıtım: Ahmet ÖZKAN pk.199 BURSA

ÇERKESYADA SOSYAL YAŞAYIŞ ADETLER

Bu isim altında yayınladığımız ve Dergimizin geçen sayılarında duyurduğumuz kitabımızın satışı 10 lira fiatla yapılmaktadır. Her cvde, her köyde bulunması gereken bu kitap istenildiğinde ödemeli olarak postalanabilecektir. Duyururuz.

HURMA ELEKTRONİK

HER TÜRLÜ TELEVİZYON SATIŞ VE TESİSAT İŞLERİ İLE
RADYO, TEYP VE PİKAP TAMİRATI İÇİN EMRİNİZDEDİR.

ADRES : Mithatpaşa Caddesi No. 43/D
Tel : 17 49 06 ANKARA